SOUTH-AFRICAN-PUBLIC-LIBRARY
26 APL 1955

No. 16—Vol.-LIII

Friday,
22nd April, 1955

Registered at the G P O as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

✻

Always our time's ghost-
guise of impermanence
Daunts me:
The heart-sundering, the
real migrations—
Millions fated to flock
Down weeping roads—
strike me
Dumb as a rooted rock.
Then the roofless old, the
child beneath the debris—
How can I speak for
those?
Busy the preachers, the
politicians weaving
Voluble charms around
This ordeal conjuring a
harvest that shall spring
from
Our hearts' all harrowed
ground.
Yet words there must be,
We speak of what we
know,
Whether our good may
tarnish, our grief to far
Centuries glow not.
The Cause shakes off the
Human kind stands forth
A mightier presence,
Flooded by dawn's pale
courage, rapt in eve's
Rich acquiescence.

—Cecil Day Lewis.

✻

Hatred, Not Hydrogen, Is The Fatal Explosive

IN all the widening international debate on the H-bomb, a central issue seems to be avoided. It is not hydrogen, but hatred, which threatens the future of mankind. We cannot go on building up hateful attitudes without making a fateful explosion unavoidable. Sir Winston Churchill's finest rhetoric cannot mask the specious character of the hope he expressed to the House of Commons—that by a "sublime irony" it may develop that "safety will be the sturdy child of terror and survival the twin brother of annihilation." This is only a newer restatement of an old fallacy—that to preserve peace, prepare for war. The accumulation of armament, the steady stepping up of tension, the increase in fear have often made war inescapable over some slight incident which might have been passed over safely, in other circumstances, particularly if the great Powers were not so well prepared.

Nuclear fission and fusion have changed nothing whatsoever in the nature of man. When tension builds up to a certain point, the long-expected war comes almost as a physical and organic relief. Civilizations have destroyed themselves before; the risk of death and annihilation is a commonplace to the soldier; that larger annihilation, perhaps of all mankind, is only an abstraction to the individual. The same men who would go bravely into death in battle cringe like the worst cowards before the more onerous duty of serving their country by speaking unpopular truths.

If we go on developing in the United States the mental climate of the cold war, building up a picture of the Soviet bloc as a monstrous society, permitting military men and priests (in the immemorial fashion of their kind) to create the notion that the alternative to war is "slavery,', that *this* conflict (like virtually every other war mankind has known) is a holy crusade, then war will become inescapable.

It is a fallacy to believe that there can be peaceful co-existence in a world split between heavily armed Powers glowering with jealousy, suspicion and hatred across the line between them. Peace is only possible with charity, and charity in this context means a readiness to understand how these new revolutionary societies developed, to see the good as well as the evil in them, in short to take a pragmatic, adult, humane and compassionate view of our fellow travellers on this tiny and perhaps-already fated planet—and above all to recognise the quite fantastically swollen mote in our own eye when we talk glibly of ourselves as the "free world."

Our scientists, months later, have begun to echo Mr. Nehru's plan for a standstill agreement on further atomic tests. The more tests the more we frighten ourselves and others toward war; the more "total" the weapons become, the more insinuating the whisper that may be we had better drop one first before the enemy does. But basically we need most a standstill agreement on the propagation of hatred.

The Russians were hooted down when they proposed a ban on war propaganda at the UN some years ago; admittedly such a ban could not be reconciled with a free press. But to say that is to stop at half-truths. The fact is that our government gives the line to public opinion, and that the same people who recoiled from banning war propaganda have been doing their best to ban peace propaganda. The witch hunt has made talk of peace dangerous and shrivelled up the peace movement. Yet what is said here for a comparative handful ought to be a major topic of debate on press and radio. Our own hatred, skilfully and perpetually fostered in all we read and hear, may yet be our destruction; this is the fatal explosive.

—I. F. Stone's Weekly (Washington.)

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OE GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The

New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:

Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

FOR...
RUBBER STAMPS
AND
PRINTING
CONTACT...
STANDARD
PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.
PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.
TELEGRAPHIC ADDRESS "QUICKPRINT"
ESTABLISHED 1927.

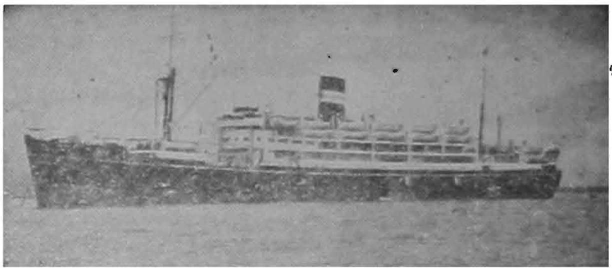

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Karanja due 29th April. Sailing 3rd May.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food £83—10—0
Second " " " " 55—0—0
Third Class Bunk 28—10—0
Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £4—17—6
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 22ND APRIL 1955

Africans In India

SOME Africans from Kenya studying in the various universities in India have complained about colour bar existing in that country. There are others who have repudiated that allegation. The question has however been discussed so much in India that it has become one of the major problems engaging the minds of all thinking people. A sort of introspection is taking place which is a very healthy sign. Something good is bound to come out of it, and to that extent India will have to be grateful to her African critics. But what needs to be remembered in this country ridden by colour and race prejudices and sanctioned by law is that there is no colour bar whatsoever in India and even the social customs observed, particularly by orthodox Hindus, have never been sanctioned by the law of the land—not even under the British rule, and under the present, laws have been passed against them.

Now to strangers visiting India, particularly Westerners and those whose ways of life have been influenced by them, certain social customs do appear peculiar and offensive as long as they are not properly understood. Once they are understood they would certainly begin to respect or at least indulgently tolerate them and not wholly condemn them and the people who observe those customs. Let us take for instance untouchability. There is a good side to it as well as a bad one. Bad in so far as a person can never be redeemed, though of course the position is quite different under the present laws. But its good side is based on high moral and religious standards. For instance you go to an orthodox Hindu home You will find there that the first thing you are required to do before entering the home is to remove your shoes. The reason is obvious. There are no tables and chairs there Everything is done on the floor and so the floor has to be kept scrupulously clean. Therefore it is not enough just to remove the shoes but if your feet are unclean you are supposed to wash them before entering. Then you will find that when you are given water to drink, which is usually done in silver, brass, copper or bell metal tumblers you are not supposed to put the tumbler to your mouth If you have done so that tumbler has to be scoured before it can be used by anybody else This does not apply to visitors only but to every inmate of the home from the child to the grown up. You will also find when you sit at a meal that you don't start eating with both the hands and you don't touch other eatables placed before you with your soiled hands, you ask to be served. These are fineries one has to get accustomed to. Then you will find untouchability observed not only in the case of strangers or people of a different caste or social standard but among the inmates of the home. For four days in a month all women while they are in their monthly peoriod will voluntarily outcast themselves. They will not touch anybody or anything and no body—not even her child will be allowed to touch her mother. After four days she has a complete bath washing even her long hair and then she can touch anything and anybody and allow herself to be touched by anybody. If an orthodox person goes outside on any business he goes freely wherever he wishes to but on returning home the first thing he does is to have a bath and thus cleans his body. There are no offensive "Europeans only" signs in India as we find in South Africa. If the "White Brahmins" feel polluted by the touch or the presence of the non-Whites they are at liberty when they return to their homes to wash themselves To offend the susceptibilities of people by putting up offensive notices seems to be the height of ill-breeding. There are people in India besides the women mentioned above who will not allow themselves to be touched by others not even by the inmates of their own home. They will cook their own food. If they happen to go out and mix in society they will cleanse themselves when they return home. These are self-imposed strictures. No wonder then that these things appear strange to some of the African students going for the first time to India and not knowing the various customs of the people.

All cultured and civilised people in all lands have their peculiar customs and one may not take offence at them unless they are directed against any particular people on the basis of their colour or race. Every person is entitled to live his own life in his own way but he has no right to impose strictures on others for his own comforts and conveniences. India has her own peculiarities but nothing to compare with the legally sanctioned apartheid in South Africa. People may lead their own private lives in their own way. There can be no interference in that. But there must be only one law applicable to the people as a whole and that is what exists in India but not in South Africa.

Nevertheless the African critics have afforded an opportunity to India to direct the searchlight within and to make the necessary amends. While being grateful to those African students who have gone out to defend India the latter need take no offence at the adverse criticism she has been subjected to but accept it in good spirit and do everything possible to clear the air. The latest reports go to show, we are happy to note, that that is what is being done.

NOTES AND NEWS

Indian Doctors Cannot Work In Orlando

THE Minister of Native Affairs, Dr. H. F. Verwoerd, has refused permission to two recently-graduated Indian doctors to practise in Orlando Native Township. The two doctors, Dr. A. B. Kazi and Dr. Z. E. Asvat, a woman, obtained permission in terms of the Urban Areas Act from the Johannesburg City Council to practise in the township, but when their applications were sent to the Minister, they were refused. The reason was that it was contrary to the policy of the Government to permit non-Natives to practise in Native areas. At a recent meeting of the Orlando Advisory Board the Native members complained that doctors were badly needed in the township. They passed a resolution asking the City Council to reconsider the decision. The Medical Association is investigating the matter.

This is the democracy and freedom spoken of so highly by the Prime Minister that the non Whites enjoy in South Africa!

The Liberal Party Of S.A.

The Transvaal Division of the Liberal Party of South Africa held its Provincial Congress on April 15 and 16 in Johannesburg. The conference was opened by Mrs. Margaret Ballinger, M.P., on the evening of Friday, 15. The Congress met in private session throughout Saturday and discussed resolutions dealing with organisation, publicity, finance and policy. The election of the new Transvaal Provincial Committee also took place. In Natal, the Provincial Committee has decided to open a Liberal Party office in Durban This office will act as a headquarters for the Natal Coastal Region of the Party and will enable it to consolidate and expand its organisation in that area. Suitable premises have been found and it is hoped to have the office in operation during May. In its Natal Inland Region the Liberal Party has held meetings at Raisethorpe and Greytown during the last month. A second meeting will be held in Greytown towards the end of April and another will take place at Raisethorpe during the last week of the month: On May 6 a public meeting will be held in Kokstad. Speakers will be Mr. Alan Paton, Mr. E. G. M. Njisane and Mr. Peter Brown. This will be followed by a meeting at Nottingham Road and by a public meeting to be held in Pietermaritzburg in the middle of May.

Chief Luthuli.

We are happy to note that Chief A. J. Luthuli, President-General of the African National Congress, has been released from McCord Hospital, where he had been for some weeks for medical treatment, and has returned to his home at Groutville. Although he has made unexpected progress after his very serious illness, we

are sorry to have to say that he will not be able to take an active part in public affairs for some considerable time We have no doubt the good wishes of all friends both non-European and Europeans will always be with him.

Death Of Professor Einstein

The death of Professor Albert Einstein, which is reported by Sapa-Reuter to have taken place at Princeton Hospital on April 18, at the age of 76, removes from the world an intellectual giant and one of the greatest scientists of modern times. Born in Ulm, Germany, on March 14, 1879, of middle-class Jewish parents, Professor Einstein was swept to international fame by the Theory of Relativity which he devised at the age of 26 A revolutionary idea, it added a fourth dimension, time, to the three which had been the basic measurement of matter. A life-long pacifist and advocate of world federalism, Professor Einstein sought the publicity he had abhorred to make the common man realise that in his view the world had to choose between world government and international control of atomic energy, or out-moded national sovereignties and the eventual destruction of civilisation. He was an admirer of Mahatma Gandhi's principles of Truth and Non-violence and had high regard for him. Professor Einstein has left his body and brain to medical research.

OLIVE SCHREINER

A copy of an article written by the Rt. Hon. Lord Pethick Lawrence of Peaselake for "The Woman Teacher" in March 1955, is reproduced here for the benefit of our readers by courtesy of the paper:—

MEN and women who were born in the present century are prone to dismiss the Victorian era with a contemptuous smile. Its boasted civilisation, they say, was a veneer overlaying ugliness, dirt and squalor; its opulence rested on sweated labour and racial oppression; its morality consisted in turning a blind eye to unsavoury facts.

There is of course much substance in these accusations; but, if they constituted all that is to be said on the matter, the twentieth century as we know it could never have come into being. The truth is that no picture of the era is complete which leaves out of account the great Victorians—the scientists, the statesmen, the philanthropists, the sculptors, the artists and the writers—who in the travail of their soul brought our age to birth. Among these great men and women as Olive Schreiner, the centenary of whose birth is being commemorated this year on the 24th of March.

I first met her in Cape Town in the year 1900 during the Boer War, to which she was strongly opposed, and I spent several evenings with her in the company of a few select friends who held like opinions. I remember that one day we made up a party and drove in a sort of waggonette drawn by three horses all round Table Mountain —some thirty-five miles. Our coachman was a Malay who wore an enormous hat. A few years later when my wife and I visited South Africa we stayed with her in her little house in Hanover. Towards the end of her life she came to live in England

Olive Schreiner

and I saw her frequently and was in constant correspondence with her.

She was a dynamic personality, a rebel against the shibboleths of conventional society and a fearless champion of the underdog. She was a pro-Boer because she regarded the British intervention in South Africa as that of a bully attacking a little nation. But she had no use for the Boer, or for the Britisher either, if he ill-treated the Natives of South Africa. Class dominance aroused her indignation and sex subjection she regarded not merely as an insult to women but as a limitation on the progress of men.

Many of her activities brought her into conflict with authority. Once during the Boer War she addressed a mass meeting of Boer adherents. The presence of guns pointed at the assembly evoked in her such feeling that her speech reached heights of oratory which held the whole audience spell bound. For some time after that she was kept under house arrest by the powers that be.

But her medium was the pen. It was "The Story of an African Farm" written when she was little more than a girl which won her immortal fame as an author. This was of course before she took a militant part in world politics. Her collection of stories called "Dreams" contained many beautiful passages illustrating her attitude to life. "Trooper Peter Halket" was an attack on the treatment of the black races, and came in for much criticism. One of her last books was "Woman and Labour" written in 1911 and dedicated to Constance Lytton. Though it has 280 pages it carries the reader forward with such breathless intensity that it is almost impossible to pause before reaching the end.

Her private correspondence revealed a mind of prophetic vision. In a letter to me of March 4, she wrote:—

> "In fighting for women we are fighting a battle in which the dawn is near. But in fighting in South Africa for justice to the Native we are fighting a battle in which there is first a long dark terrible descent of years, into a depth of oppression and wrong, before the slow ascent towards better things even begin."

and in another dated August 5, 1910:—

> "...It doesn't matter much if you don't get the franchise at once; this fight is educating women as nothing else could; and educating the world to know what women can do."

I will end with a firm quotation* addressed to the men and women of the generations which will come after us— "You will look back at us with astonishment! You will wonder at passionate struggles that accomplished so little; at the, to you, obvious paths to attain our ends which we did not take; at the intolerable evils before which it will seem to you we sat down passive; at the great truths staring us in the face, which we failed to see; at the truths we grasped at, but could never quite get our fingers around. You will marvel at the labour that ended in so little;—but what you will never know is how it was thinking of you and for you, that we struggled as we did and accomplished the little which we have done; that it was in the thought of your larger realisation and fuller life, that we found consolation for the futilities of our own."

*"Women and Labour' p.p. 29, 30.

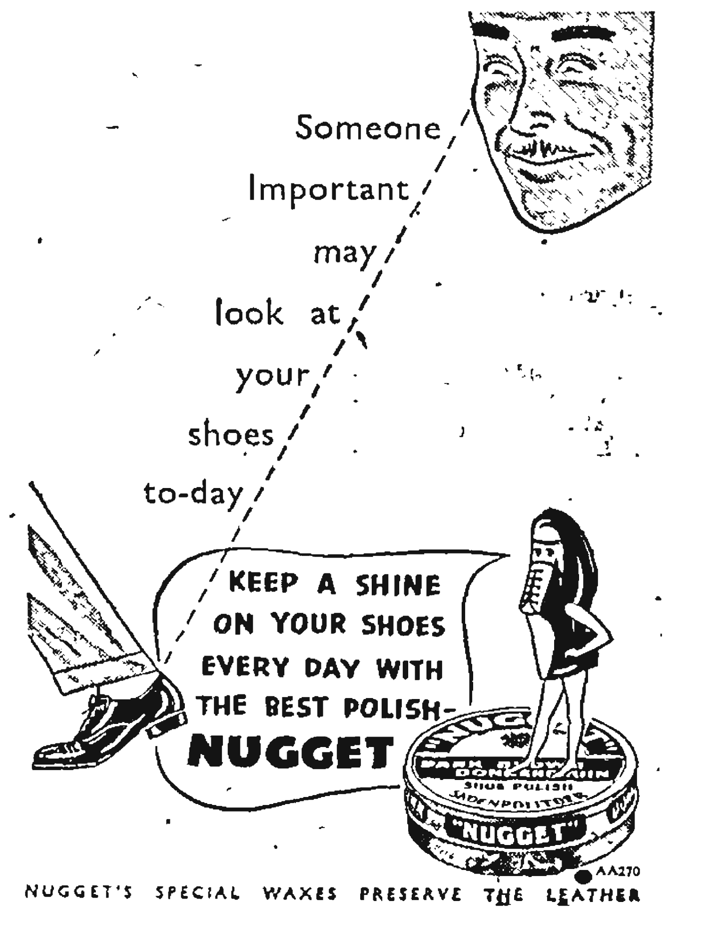

SIX HOURS PAROLE FROM MY IRON LUNG

(C. W. M. GELL)

(By courtesy of 'The Cape Times')

OUR move from Rustenburg to Port Elizabeth the other week-end, about which I have been invited to tell 'Cape Times' readers, was only the latest of several journeys we have made, since I was paralysed by polio ten years ago.

The first of these journeys—from north-west India to Bombay in an iron lung installed in a railway carriage, by hospital ship to Southampton, and thence by an ambulance specially fitted with an iron lung to hospital at Oxford —was complicated because at the time, my endurance out of the lung was less than an hour.

Nine months later, when the hospital decided it could do no more for me, moving to my parents' home was easier, because I could then do twelve hours without mechanical assistance.

And on subsequent journeys to London to a friend in the Surrey countryside, in November, 1947, to Port Elizabeth in the Holland-Afrika liner "Oranjefontein," and thence to the Transvaal early in 1948, were all made under these fairly favourable conditions—though, going by rail from Port Elizabeth to Pretoria, we had to instal the lung in a railway carriage again for the nights.

The next six years we spent mostly near or in Rustenburg.

Two New Factors

But when last year, an unexpected present opened up the possibility of going away for a holiday, there were two new limiting factors After a severe kidney infection a few months earlier, I had found it necessary (and still do) to take a two-hour "breather" in the lung every afternoon; and the kidneys themselves, reacting strongly against vibrations or jolting, ruled out long road or rail journeys. My wife, never yet defeated for an answer, decided to fly and we had a very pleasant seven weeks' break in Port Elizabeth.

That trip was more than a holiday. It opened up new possibilities for an idea I had long been toying with. Since an invalid pension of £150 a year does not go far—being an invalid is an expensive pastime, to which I doubt if even Mr. Louws' latest budget does justice — we have been mainly dependent for our livelihood on my wife's physiotherapy practice. But I have been able to supplemen her earnings a little by free-lance journalism.

My type of serious background comment on African affairs is not, however, the most profitable branch of journalism; the markets for it overseas in Britain and America are so highly competitive that the "man in bed" is clearly at a disadvantage against the "man on the spot" (i.e. who can give first-hand accounts of lobby gossip or eye witness reports of actual events); and the local markets for forthright, nonconformist opinion and analysis appear to be diminishing.

Monthly Newsletter Service

I felt there was a real need for —and conceivably that there might be a reasonable profit in—a monthly newsletter service; not confined to South Africa alone but trying to set our problems objectively in the perspective of all Africa south of the Sahara.

But anyone who has experienced the postal services of the Transvaal platteland will understand how impossible it would be to run this sort of project from Rustenburg. Reasonably rapid and reliable postal contact is essential; not only with subscribers, but with the many journalistic and other contacts I have made during the last five years of free-lancing and on whom I would need to rely for on-the-spot reports.

Port Elizabeth, with its air services, equable climate and obvious opportunities for my wife's practice, seemed just the place.

So we decided to move. Last year went by with friends hunting for a suitable house for us and my making the many preliminary arrangements for starting the newsletter.

Finally, it became a race as to which would break the tape first. We actually found our house late in December and launched "Africa X-Ray Report" late in January.

Ready To Trek

But in a life like ours, you can't just pack up and off at a moment's notice A permanent transfer has to be planned like a military operation. And so it wasn't until the middle of March that we were ready to trek.

The detailed arrangements would be tedious. But the iron lung's part in the proceedings is obviously central, though less dramatic than is frequently supposed. Fortunately the hospital in Rustenburg has a lung which it seldom, if ever, uses. We were thus able to borrow it for a week, while my own one came on with the furniture by pantechnicon.

But the title of this article, which was chosen for me, gives the slightly misleading impression that six hours out of the lung is an absolute limit. (Actually it was seven hours on the day of our move—newspaper reports of our arrival in Port Elizabeth by noon credited South African Airway's otherwise admirable skymaster with a speed it does not, in fact, possess!

Lung Position

Let me explain the lung position briefly. In my own case, paralysis was total from the eyebrows down within 96 hours of the polio attack. Within a few weeks, face and neck muscles showed signs of movement and have almost wholly recovered. Hands and arms began to move slightly a little later and have partially recovered. From the shoulders down, I am wholly paralysed.

Actually, for future polio victims, there is more hope than fear from my story. It was not realised in 1945 that absolute rest is essential from the earliest stages and that any exertion increases the danger of residual paralysis.

My high temperature was originally thought to be one of the several fevers common in India. Loss of motive power, first felt in the legs, was diagnosed merely as weakness. My wife was encouraged to help me to the bath. Later, when the breathing started to get difficult, medical practice then was to discourage use of an iron lung until it became unavoidable, in the mistaken belief that a patient put in too early became "acclimatised" to mechanical assistance. And, when the unavoidable moment came, both iron lung in Lahore were found to be defective. I had to be kept alive throughout one steamy hot weather night by relays of medical orderlies giving manual artificial respiration; while another lung was collected and flown from Delhi, 400 miles away.

Indescribable Memory

It arrived with literally only minutes to spare. Even today, the unspeakable weariness of that night remains an indescribable memory. There is little doubt that this and earlier preventable exhaustion contributed immensely to the extent of the permanent paralysis I eventually suffered.

Anyway, for several weeks thereafter my respiratory system was wholly paralysed. I literally could not take one breath unaided. If, on the many occasions that the electric currant driving the lung failed during monsoon storms, attendants had not been ready to apply immediate artificial respiration, I should have "drowned" within a few minutes.

At the end of some weeks, I found I could take one or two breaths by using the voluntary muscles in my neck Gradually and painfully, by deliberate exercises, this ability was built up from a few seconds, to minutes and eventually to hours. But the involuntary muscles, on which the ordinary person relies for breathing without knowing it, never recovered.

As a result, every breath I take is a deliberate effort and I cannot, therefore, sleep except in the lung, which takes over the breathing for me. Further, although these neck muscles have developed tremendously in response to this new job for which they were not designed, they can only just manage it—tiredness of all sorts, especially from talking, makes itself felt first in my breathing, and the only remedy is a spell of rest in the lung.

Normal Day Out Of Lung

My normal day out of the lung is from about 7-1.30 and again from 4-7. But there is, of course, a reserve of strength for extra time or talking, if required, provided one is prepared to pay the price in fatigue for the next day or two.

Naturally, for one who spends most of his day in one room, that Sunday journey was both an excitement and a rather arduous undertaking, with good-byes to many good friends both at Rustenburg and in Johannesburg. So it was planned to save as much time as possible—a short ambulance ride to the Rustenburg air strip, a quick flight by Rapide to Jan Smuts airport, changeover into the Skymaster, and finally to the new home in Port Elizabeth in my father-in-law's station-wagon. A splendid and memorable day; but a tiring one which exacted its price for several days thereafter.

Nine Years Ago

Nine years ago, when I left the Oxford hospital, the doctors gave me a few months to live. That this prediction has proved unduly pessimistic is due to good fortune —we've had near shaves from the various incidental illnesses that trouble the permanently static and horizontal invalid—good doctoring (though doctors today are embarrassed at some of

the treatment given me in all good faith by their colleagues even a few years ago, so quickly is medicine learning)—but, above all, to the fortitude, endurance and nursing skill of my wife and the help given us by our cheerful, patient African servants. Also to the hospitable climate of the country whose citizen I now am and, perhaps, partly to a deeply felt compulsion to try to introduce a little more sanity and rather less selfishness into its human relationships, which we call race relations.

If "Africa X-Ray Report"[1] contributes to that end—and the early response certainly seems to indicate that it meets a genuine need both my wife and I will feel that its worth while cheating "the last enemy" (death) a little longer. The daily parole from the iron lung will continue to be filled with endeavour that does not seem entirely barren or purposeless. And the "borrowed time," on which I have lived since 1945, will not be wholly written off as a debit. That, at least, *is my hope—and faith.*

1. "Africa X-Ray Report" is available by private subscription only. Enquiries should be addressed to Box 5736, Johannesburg.

THE WIDER WORLD

By John Gild

A NEW SET OF JUDGES

THE Supreme Court has quite frequently embarrassed the Nationalist Government by its decisions. Nearly all the judges are conservatives in the true sense of the word. They want to stick to tradition and precedent, allowing social change to occur only very slowly through their interpretation of the law. The judges have also used their discretion, when the occasion allowed, to defend the civil liberties of the individual, regardless of his colour, and to insist that when apartheid was enforced, equal (though separate) facilities must be provided on both sides of the barriers. By enlarging the Appeal Court beyond all reason or need, Mr. Swart no doubt hopes that the judges of his choice will find ways and means of altering the course of the country's legal development. There is no other explanation why a new quorum should be imposed on the highest court.

Witch Hunt In The Schools

This Government is bent on completing the process, begun under Dr. Malan, of driving the Cape Coloured people into the same political position as Africans and Indians. The ferocious new Cape Provincial Ordinance will certainly assist the process. Under its terms any teacher whom the Superintendent-General of Education regards as a "Communist" can be summarily dismissed from his post and cannot hold another post in any school. This new law is aimed mainly at Coloured teachers, some of whom are known to hold very radical opinions on politics. These men are all due to lose their jobs in the next year or two. They are to be penalised whether or not it can be proved that they have abused their positions as school teachers. The only way in which such a charge could be proved would in fact be by the abhorrent method of using school boys to spy on their teachers and to carry reports to the authorities. But the Administrator does not want to be bothered to have to conduct a proper inquiry into the case of every teacher suspected of "communism." He as much as said so during the debate.

The United Party, true to its habitual moral weakness, did not oppose the ordinance. The sole opposition came from Mr. Ben Levitas, the representative of Africans in the Cape western area. He predicted a witch-hunt in the schools in order to find culprits who had offended the Government by the expression of their opinions outside the class rooms. He asked whether teachers would be suspect if they discussed the policies of the United Nations (which include racial equality). Mr. Olivier was annoyed by this stout-hearted speech and accused Mr. Levitas of defending Communism. A couple of days later he apologised to Mr. Levitas, who deserves a salute from us.

Teaching has always been one of the few occupations open to Coloured men. To this day nearly all the leaders of the Coloured community have come from the ranks of the teachers. This has been a handicap because no teacher is ever as free and independent as a business man or a professional man to take an active part in political life. Fear of losing their jobs has restrained well-educated Coloured men from doing anything but indulge in radical (and sometimes wildly irresponsible) talk, leaving all action to others. The Coloureds were, for instance, conspicuously absent during the great campaign of passive resistance in 1952. But a change has become noticeable among the Cape Coloured in the last year or two. New leadership is beginning to emerge. Men have realised that airy words accomplish nothing at all. The current threat of the Group Areas Act—nowhere more cruel in its operation than in the Peninsula—has also woken people up to realities. Some quiet thinking and some calm organisation of protest may shortly produce visible results. Above all, the Coloured community *is now ready for closer* co-operation with Africans and Indians. In that lies their best hope for the future.

The Liberals' Mistake

That the Cape Liberal Party should have kept silent about this teachers' ordinance is deplorable but not surprising. It is not surprising because Cape Town Liberals, under the influence of men like Dr. Oscar Wollheim and Mr. Gibson, regard attacks on Communists as one of their chief aims. Mr. Gibson is a new comer to South Africa, but Dr. Wollheim ought to know better. Communists have in fact never been a danger in this country. For one thing, Communism, in the sense of Marxian socialism, was outlawed five years ago. Those who professed the doctrine (and some who have never professed or believed in it) have been persecuted ever since. But even when Communism was lawful, the influence of South African Communists was felt in spite of, not because of, the doctrines of Marx and Lenin and Stalin. Their influence was due to the aggressive and uncompromising way in which they preached and practised racial equality, which is, of course, essentially a liberal doctrine. I don't suppose that more than a few dozen Africans in the Union have ever really understood Marxism. But I am sure that tens of thousands understand and admire those who fight against all colour bars. That is why the Liberal Party is so foolish in trying to retain some shreds of respectability by joining in the pursuit and persecution of former Communists. Why not leave such tactics to the Nationalists? The real danger to us all comes not from a few hundred people who are silly enough to regard Soviet Russia as a perfect country. The big danger comes from the Nationalist Party which rules our country and which uses the anti Communist cry to obscure its own sinister purposes.

Light On Dark Places

Mr. Basil Davidson is one of the bravest journalists of our time. We all remember his excellent "Report on Southern Africa," for which he was prohibited from again coming to the Union. Now in his latest book, "The African Awakening" (published by Cape, 12s. 6d.) he reports on a tour of Portuguese Angola and the Belgian Congo. The Portuguese are easily the worst of the colonial powers in Africa. A backward country itself living under dictatorship, Portugal has never really pretended to promote social progress in her colonies. Forced labour is open and unashamed in Angola. Africans are compelled to work for white masters and there is prison for men who protest against the regime. In the Congo, however, the picture *is brighter. Africans* are doing skilled work in the copper mines and they are encouraged to bring their families to the mines (unlike the Rand gold mines wholly dependant on migrant labour). But the Belgians will not allow trade unions in contrast to the British across the frontier in Rhodesia.

Mr. Davidson rightly regards industrialisation as the key to African progess. Whatever painful adjustments Africans have to make when coming from tribal to urban life, there is no doubt that this transition marks their entry into the modern world. In this new world of ideas, Africans learn to join the human race in its demand for dignity and security and, above all, equality. Mr. Davidson puts all this admirably, combining the integrity of a scholar with the flair of an accomplished journalist.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirastown, Johannesburg. 'Phone 33-1654.

"JUSTICE AND FAIRPLAY" IN PORT ELIZABETH

By C. W. M. GELL

The Group Areas Act is the cornerstone of apartheid, "designed to preserve White South Africa, while at the same time giving justice and fairplay to the non-Europeans in this country."

But this promise by Dr. Donges, made on July 13, 1950, during the third reading debate, is being implemented - as, indeed, many always knew it would be—in such a wholly one-sided manner that his words are made to seem completely meaningless. Consider two examples with which I happen to be familiar.

The non-Nationalist City Council of Durban proposes to move 3,000 Europeans (the number was originally 15,000, but an outcry among enfranchised voters soon reduced it) in exchange for 80,000 Africans, 63,000 Indians and 8,000 Coloureds—i.e. one-fiftieth of the city's white population, three-fifths of its Africans, two-fifths of its Indians and one-half of its Coloureds will be compulsorily ejected. Indian property worth £9 millions will be expropriated in exchange for European property worth £850,000. Rehousing the evicted Indians alone will cost £15 millions at minimum standards (even if it is intended)—and will add 10,000 to the 3,000 houses already required to bring the city's Indian housing up to a reasonably adequate level.

In Rustenburg the Nationalist-dominated Town Council, in unnatural conformity with every other Transvaal country town (unnatural, until counsel for White River municipality revealed that everywhere it was officially inspired), proposes to evict its entire Indian community of 700 beyond the town's boundaries. Curiously, despite a public assurance in Port Elizabeth by Mr. W. J. Gouws that "no individual will be moved onto the veld where he has no place to live," the Rustenburg Indians are to be given a plot of almost completely bare veld worth some £30,000 in exchange for their present properties worth £270,000. The trade of the fifty licensees on which the community depends for its livelihood will, of course, be ruined

"Outrageous," you say? "Patently and blatantly unjust. Not even a pretence of 'justice and fairplay'?" And you would be right. But when the same sort of proposals (20,000 Africans, 25,000 Coloureds, 5,000 Asiatics, 3,000 Malays in exchange for possibly 1,000 Europeans) are made in our own city, where is the voice of outraged conscience? Where an echo, even, of the Cape "liberal" tradition? Where any trace of determination to see that, if Nationalist measures have to be accepted, at least their minimum promises of "justice and fairplay" shall be honoured? It is, after all, we Europeans who have political power. Ours is the responsibility. We alone (with insignificant exceptions among rather puzzled sections of the Coloured community) have demanded residential separation. We are alone judge and executor in our own cause We are trying to force non-Whites to live in a manner and in places they do not wish, are even obliging them to divide one from the other although it is against their desire. And, here in Port Elizabeth, both bare veld and business bankruptcy are being offered by us to considerable numbers of non-Whites, if present proposals are pursued.

I will not clutter this article with incomplete statistics about the Port Elizabeth proposals. Later, they will be published in full and then perhaps, if it has not atrophied, the conscience of the Eastern Cape will become articulate again. But we should understand that it is truth, not "slander", which earns us our reputation overseas For every instance of distortion or exaggeration, ten true facts testify to the accuracy of the free world's indictment of our country. These facts speak for themselves and against white Sauth Africa—against all this specious and spurious talk of "justice and fairplay." And one of the most tragic and incontestable facts is that, even in a predominantly non-Nationalist city like Port Elizabeth, no European voice (save one honourable letter-writer) is raised to denounce the baasskap Group Areas proposals—or to suggest that those who desire to live in racial isolation should themselves make the inevitable sacrifices, not compel those on whom the policy is being forcibly imposed for *our* convenience both to pay the price and to bear the losses.

Yet what would an impartial observer have heard in our city these last few weeks? On the one side, the clamour of non-white protest, beginning to organise itself a little tardily, seeking unity with one another, incredulously looking in vain for European supporters for their basically just cause. On the other side—nothing. Nothing, but the stridency of white voices demanding the unconditional removal of non-whites from "mixed" areas, regardless of who has encroached on whom, of majority wishes or vital economic interests or the rights and livelihoods of the non-whites concerned. The parrot-cries about shebeens and brothels—admittedly partly owned and largely patronised by whites—and slums (who can wonder that non-white properties have deteriorated so fast under the existing insecurity of tenure?) seek to camouflage a policy whose naked selfishness keeps breaking through the plausible excuses. Thus, a white resident: "South End can never be declared a non-European area in the heart of our growing city." Or the palpably partisan motives displayed by the 2,000 white signatories to the South end petition.

Even more indicative of our corrupted standards were the subsequent statements of the sponsors of that petition. English-speaking supporters of the U.P. fell over themselves to establish the unity of their aims with those of their Nationalist neighbours, priding themselves that, in this matter of racial exploitation, no "political" issue divided them. Thus (and by the pointed silence of U.P. officials, M.P.'s and M.P.C.'s on these contentious colour issues) are we justified who have long asserted that "white supremacy with justice" was only a less honest and consistent version of the Nationalists' "white domination." The baasskap by any other name......

As for the local branches of the Liberal and Federal Parties, we can pass them over in the silence they themselves seem to prefer when controversial causes, to which they are theoretically pledged, call for public action. Even the Churches bear no public witness, except for the embarrassed attempts to extricate an overzealous minister who had identified himself with a move that finds no Biblical sanction later than the tower of Babel. Neither clerical nor lay voice has been heard locally vindicating the declared national standpoints of Anglicans and Roman Catholics, Methodists and Presbyterians, Baptists and Jews—and this in the city whose Archdeacon rebuked Canon Collins for distressing "those who are doing the real spade-work in South Africa."

So it will rightly be said that all we Europeans—by our silence, our apathy, our indifference, the supine timidity which prevents us from sticking our necks out" for fear of offending officialdom—at best, passively condoned and, at worst, actively connived at a monstrous injustice perpetrated in our brief moment of power against those whom we are pleased to call our wards—perpetrated to preserve white civilisation by jettisoning the moral ideals and values which alone make it worth preserving In the terrible and true indictment of one of our bishops: "Injustice may stalk through South Africa, but God remains God. He is not mocked." No, nor *is He white!*

And so Europeans of goowill must speak out now, refusing to acquiese in this policy of punishing non-whites around to suit white convenience and comfort, pockets and prejudice. Or our case will go by default not only before the bar of world opinion today—where this "friendly city" will rank with the Nylstrooms, Nelspruits and Lydenburgs, unless it stirs itself at once; but also before an altogether higher court than this world knows. There we shall have to render account of our stewardship without the adventitious aids of infra-pigmentation and privileged status, our apologias stripped of their hypocrisy and cant. There the central core of our short term self-indulgence will be bared of the devious moralising with which we seek here to justify it to ourselves and others.

PROVISION

We are cash buyers of POLISHED RICE, RICE PADDY (Unhusked Rice), in any quantity.

Send samples to:

AISEN

SOUTH AFRICA (PTY.) LIMITED

P.O. Box 11012, Johannesburg.

Bankers: BARCLAYS BANK D.C. & O.

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, April 7.

SARVODAYA SAMMELAN

THE All India Sarvodaya Sammelan concluded its three-day session at Sarvodaya Nagar (Puri, Orissa) after deciding to work with determination to collect five crore acres of land by 1957 and to give fillip to Sampattidan (donation of wealth) movement throughout the country. Shree Ravishankar Maharaj, well-known social leader of Gujarat, was in the chair. Over 4,000 delegates from all over India attended the conference. Sarvodaya workers have collected about 4 million acres of land up to now.

Inaugurating the session, Acharya Vinoba Bhave stressed the urgency to bring about a new social order in India within the next two years through the Bhoodan movement. He said: "Our ideal is to build up a society which does not need a coercive authority. The Communists also believe that the State will ultimately wither away. But in the immediate present they are out to build a strong totalitarian State There are others who feel it is a Utopian idea which can never be brought to real life. Man, as he is made, needs some kind of a State. In a non-violent society, there is a minor place for the State. It may not disappear completely but the chief thing is that in such a society organisation based on service will have the most prominent place. I often wonder if an organisation like the Indian National Congress is really capable of ushering in a non-violent society.

Danger To Non-Violence

Elections have great prominence in Congress organisation and the body that is concerned with electioneering most of the time can hardly be the instrument of creating a new non-violent society. Not only this it may prove a danger to the growth of non-violence. That is why the Father of the Nation had advised us to turn it into a Lok Sevak Sangh immediately after attaining freedom. We realise the wisdom and foresight of his suggestion today. We are trying to fill up the vaccum by starting an organisation like Bharat Sevak Samaj. There must be a broad-based organisation to win the love of the people by selfless service. Unfortunately for us such an organisation does not exist in the country at present. Since the Congress failed to fulfill this great task smaller men with limited capacities are compelled to come forward and create this nation-wide brotherhood of Sarvodaya Samaj built on service.

Ahimsa was the life-breath of Mahatma Gandhi. Everything he did he tested on the touch-stone of non-violence. Many of his lieutenants have taken on themselves the responsibility of governance. They try often to define non-violence. But there is today an official version of non-violence. Their conception of non-violence is, I think, too negative. To cause least inconvenience or ill-will seems to be their criterion of non-violence. This Fabian non-violence is a dangerous doctrine"

In a hundred-minute address Acharya Vinoba Bhave placed before the conference several of the problems that confronted the country and the position of the members of the Sarvodaya vis-a-vis the Congress and the Government

Spiritual Outlook

The Congress President, Shree U. N. Dhebar, told the conference that as long as Mr. Nehru, Shree Jayprakash Narain and Acharya Vinoba Bhave led the nation and the constructive workers, there was no fear of wrong being done to the country's interests. It was the spiritual outlook of the Indian people that had saved them from undesirable developments and led them in the right direction. He acclaimed the Bhoodan movement as a great national effort and hoped that it would receive hearty co-operation from all.

Shree Jayprakash Narain told the delegates that he was convinced that the "Sarvodaya" ideal alone could create a social order based on freedom and equality. Mahatma Gandhi had given a most potent weapon to bring about a social change and that was the *mantra* of Satyagraha which meant changing the people's scales of values and to make them truthful and fearless.

Shree Narain did not think that a new order could be established by legislation, which might bring about a change, but which would only be a change in a modified form. It could not create a change in values, which was a real revolution that Mahatma Gandhi taught all through his life.

Five Groups

The conference split itself into five groups to consider various aspects of Bhoodan movement.

The group dealing with "Sampattidan" called for vigorous efforts to propagate "Sampattidan" as a first step towards fulfilment of the Bhoodan campaign in the country The group stressed that for this purpose the idea of ownership of property (Sampatti) should be changed. Property should not be collected but left with the donor to be funded. The donor should send the accounts to Acharya Vinoba from time to time. The money so donated should be utilised for giving implements to those landless people who would get land from the movement; for remuneration of workers engaged in Bhoodan movement and for the donor to utilise the remaining amount for public utility purposes.

Another group considered the question of rehabilitation of the landless agriculturist receiving land from this movement. It said that basic education should be correlated with the Bhoodan movement and wherever new villages were rehabilitated or there was reconstruction in a Bhoodan village, a basic education centre should also be established so that those villages might develop as self-sufficient units as envisaged by Mahatma Gandhi.

The group on land-gift movement suggested expediting the movement of land gifts, a survey of landless peasants, their family lives, details regarding land, quality etc., so as to facilitate land distribution.

The group on handspinning said that its target of 19,50,300 hanks should be collected in the year ending February 12, 1956, as a token of recognition of Gandhiji's work in this behalf. The money realised from this collection of hanks should be utilised in popularising handspinning among the masses.

No False Hope

Addressing the concluding day of the session Acharya Bhave declared that he was confident a Sarvodaya society would come into existence all over the world by 1957. It is not a false hope nor a rhetoric. I am a realist and I know that the wheel of human progress never turns back.

He said a new drama was being enacted in the world and India seemed to be the centre of the stage. The work of our Prime Minister towards achieving peace in the international field, the Bhoodan movement and the ferment that is going on in man's mind only express the deep thirst of man to find a way of living together.

There were only two alternatives before mankind—construction or destruction. By accepting violence as the form of life man would succeed in destroying everything. But by faith in basic goodness of humanity man would progress, for clearly the total destruction could not be the aim of the Creator. The other alternative would be the building of a Sarvodaya society. It was up to men and women the world over to concentrate all their energies towards the fulfilment of this noble aim of building such a society.

Power Of Human Atom

If an activized atom could develop strength sufficient to destroy the world, how much more powerful could the human atom be when it had the right intelligence? Man must use this vast potential in building a Sarvodyya society rather than destroying each other in a struggle for survival. He exhorted people, men and women the world over, to concentrate all their energies on achieving this target by 1957.

Referring to efforts being made to restrict armaments, he said, "it is an illusion to hope to limit or restrict or regulate the power of violence of the modern State. The only rational and sensible alternative is to understand that humanity can exist only when it turns its back upon weapons and accepts the ideal of building up a society where there is no coercive state. For years I felt it was an utopian ideal and would be realised after a few thousand years, but now I see that the world situation has brought it so near that without its immediate realisation human civilisation cannot survive. If you read the writing on the wall and understand the way human history is being shaped, you will see that the whole force of history is behind you."

The work of religion is to set free the inner spirit of man by the worship of the Highest, and by the Brotherhood of men and to fight untiringly against all that gets in the way. Religion is the art of living and Jesus of Nazareth is the Supreme Artist.

—J. McCulloch.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

Phones: 29121/3 (Switchboard) 24179 (Manager)
Cables & Tel. Add: "PROSPERITY" (All Branches)
P.O. Box 2197 (Established 1927

Premier Produce Co. (Pty) Ltd.

General Wholesale Merchants
EXPORTERS AND IMPORTERS

Buyers and large Stockists of all kinds of Indian and European Groceries, Provisions, Soaps, Oils, Grains, Beans, Peas, Kaffircorn, Malt, Maize, Maize Products, Wheat, Wheaten Products, Crockery, Hardware and also Coal of all types.

All enquiries for Export and Import to the Head-Office.
Head-Office: "PREMIER HOUSE"
364 Pine Street, Durban.

also at

JOHANNESBURG
Phones: 34-3554/5
P.O. Box 200, Fordsburg,
82, Crown Road,
Fordsburg, Johannesburg.

BENONI
Benoni Coal Site
Phone 54-1813,
Rangeview Coal Sites—54-2205
P.O. Box 392, Benoni.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

JUST ARRIVED

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd
Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES
Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock
Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0
Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR
Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc At Reduced Prices.

CHAMPALS!
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
Have you provided for your dependants?
Prepare for the future
Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.
Insure with 'THE OLD MUTUAL" your friend for Life—The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760, JOHANNESBURG.
Phones:— Business 33-0711, Residence 33-5961

DELHI DIARY

By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

"......In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Phoenix, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO. (PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

S.A. INSTITUTE OF RACE RELATIONS

NOTICE OF MEETING

A MEETING of the Institute will be held on Tuesday, April 26 at 8 p.m. in Room 43, University of Natal, Warwick Avenue, Durban, when the following papers will be read and discussed:

(a) "The African Adjustment To Urbanisation" — (Prepared and presented by Mr. D. G. S. M'Timkulu, Principal of Ohlange Institute.)

(b) "The Indian Adjustment To Urbanisation"—Presented by Dr. S. Cooppan, Department of Economics, University of Natal, and prepared jointly by Dr. Cooppan and Mr. B. A. Naidoo of the Indian Child Welfare Society)

Non-members of the Institute are very cordially invited to attend.

Mr. D.G S. M'Timkulu, M.A.

Mr. D. G. S. M'Timkulu is Principal of the Ohlange Institute, Natal (which includes a primary school of 500 pupils and a high school with 350) and President of the Natal African Teachers Union. He started et Ohlange in 1928 as Acting Headmaster, but since then his wide experience, apart from many years of school teaching, has included two years of postgraduate study at Yale and one in London; and three years of part-time lecturing in sociology at the Natal University College, Durban. From 1938-1946, he was Headmaster of Adams High School, Natal, the only school in the country with a mixed staff (European and African) ann headed by an African. He holds many official positions, mostly to do with education, though amongst other things he is a member of the board of the King Edward VIII Provincial Hospital, Durban, and President of the Natal African Cricket Club. He has written many articles on African education and race relations in South Africa and is a member of the Executive Committee of the Institute of Race Relations.

Dr. S. Cooppan, M.A., M.Ed., Ph D.

Dr. S. Cooppan has been research assistant at the Department of Economics of the University of Natal since October, 1954. Before that he was lecturer in psychology and education at Springfield Training College, Durban, and from 1950 to 1953 he lectured in psychology at the University of Madras. He studied at the Institute of Education in London from 1948 to 1949. He got three of his four degrees (M.A., M.Ed., and Ph.D.) at the University of Capetown. He got his B.A. at Fort Hare in 1933 and has taught in Natal since 1935.

Mr. B. A. Naidoo, B.A., and B.A. (Soc Sc)

Mr. B. A. Naidoo is Hon. Organizing Secretary, Natal Indian Council for Child Welfare. Mr. Naidoo was a teacher in Natal for eleven years (Natal Education Department) and resigned in 1950 while at Sastri College to take up his post as Social Worker for the Durban Indian Child Welfare Society.

HINDU DHARMA

By— M. K. Gandhi

Price 8s.

Obtainable From:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Phoenix. Natal.

DHIRUBHAI P. NAIK

Travel, Insurance & General Agent

Book with us for your travelling by Air, Sea or Land either to India or to any part of the world.

All types of Insurance—Life, Fire, Burglary, Riot, Storm, Accident, Plate Glass, etc.

Consult Us Free of Charge For Your Income Tax, Persona Tax, Writing Of Your Books, Trade Licences, Revenue Clearance Certificate, Passports And Immigration Matters.

Representative: National Mutual Life Asso. Of Australasia, Yorkshire Insurance Co. Ltd.

Telephone: 33-9033. 29c Commissioner Street, JOHANNESBURG.

Latest Records you hear from All India Radio always in Stock.

				s.	d.
Dastan	5	Records		38	9
Aah	5	"		38	9
Arpar	4	"		31	0
Taxi Driver	4	"		31	0
Boot Polish	4	"		31	0
Malhaar	4	"		31	0
Poonam	4	"		31	0
Nav-Jawan	3	"		23	3
Unhonee	3	"		23	3
Pankaj Mallik	2	"	Bhajan	17	8
Instrumentals: Navjawan, Jaal, Anarkali				23	3
Technicolour Film Star Calendars				2	3

Include Postage and Packing charges.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

LATEST HINDUSTANI RECORDS

			£	s.	d.
Anarkali	6	Records	£2	6	6
Albela		"	2	6	6
Amber	6		2	6	6
Afsana		"	1	18	9
Deedar	5	"	1	18	9
Aan		"	1	18	9
Sagai			1	18	9
Sangeeta	5	"	1	18	9
Tarana	5	"	1	18	9
Boot Polish	4	"	1	11	0
Pooja		"	1	3	3
Dastan		"	1	18	9
Awaara	5	"	1	18	9
Saqi	5	"	1	18	9
Baazi	4	"	1	11	0
Daag	4	"	1	11	0
Hamlog	4	"	1	11	0
Jaal	4	"	1	11	0
Poonam	4	"	1	11	0
Surayaseen	4	" 8 parts	1	11	0
Anhonie	3	"	1	3	3
Naujawan	3	"	1	3	3

We have large stocks of the following QUAWALI RECORDS, Pankaj Mallik, Kanchwala, Shaiklal Ismail Azad, Yusuf Azad, Kallan Khan, Talat Mahmood, Ebrahim Ekbal and others.

Single Records at 7/9 postage and packing extra.

C.O.D. Orders accepted throughout the Union and Rhodesia.

Cash Orders Only accepted for Portuguese East Africa.

We are Agents of FILM INDIA in English

Single Copies at 7/9 each. Postage Free.

Yearly £4—0—0, postage free.

AZAD CAFE

11a Kort Street, (First Floor,) Johannesburg

P.O. Box 3379, Telephone: 33-8583,

JOHANNESBURG.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

પુસ્તક ૫૩ મું—અંક ૧૬
તા. ૨૨ એપ્રીલ, ૧૯૫૫.
છુટક નકલ પેની ૬.
દર શુક્રવારે બહાર પડે છે.

વિનોબાના પ્રવચનો

કેટલાક જણ એમ ધારીને ખુશ થાય છે કે વિનોબાએ કોમ્યુનીસ્ટો સામે મોરચો માંડયો છે. હું કહું છું કે આ મોરચો કોઇની સામે નથી. હા, ભૂદાનની ત્યાં તેલંગાણામાં શરૂઆત થઈ તે એક નિમિત્ત માત્ર હતું. મેં ત્યાં યે કોમ્યુનીસ્ટોને કહ્યું હતું કે તમે રાતે લુંટો છો, હું દિવસે લુંટું છું. મેં એમને ૭જન આપ્યું હતું કે આવી રીતરસમ છોડીને આવો, સાથે મળી હીંદુસ્તાનમાં કામ કરીએ. મેં ત્યાં અનેક ભાષણોમાં કહ્યું હતું કે અમે ધોળે દહાડે ઘરમાં પેસીએ છીએ. અને ઘરવાળાની સંમતીથી જ એને લુંટીએ છીએ. કોમ્યુનીસ્ટો સામે મારો મોરચો જરાએ નથી. દોષ ચીંધું છું એ જુદી વાત છે, પણ કોઈની સામે મારો મોરચો નથી. આ સર્વોદયનો વિચાર બધાની ભલાઇનો વિચાર છે, બધાની ઉન્નતિનો વિચાર છે. એ સર્વનો છે; નથી સામ્યવાદીનો, નથી કોમવાદીનો, એ તો બધાનો છે.

* * *

કોદાળી હાથમાં લેવા તઇયાર છો? તો કહેશે કે "કપડાં મેલાં થાય; માટીનો મેલ લાગે તે ન પોસાય." ભલે પછી પાપનો મેલ લાગતો! કપડાંને ધરતીમાતાનો સ્પર્શ ન થવો જોઇએ! થાય, તો જાણે વીંછી કરડતો લાગે છે! મનુ મહારાજ કહે છે કે "સદા સુચીઃ કારૂહસ્તઃ" એટલે કે કામ કરનારા હાથ હંમેશાં પવિત્ર છે, સ્વચ્છ છે.

આ ઉજળીયાત કામ નથી કરતા તેથી જ પચાસ વાર હાથ ધુવે છે. જે કામ નથી કરતા એમના હાથમાં એટલો મેલ વળગેલો હોય છે કે લાખ વાર ધોવા છતાં ધોવાય નહીં, કારણ એ નવરા હાથે ચોરીઓ થાય છે, લાંચ લેવાય છે, દેવાય છે. મહેનત કરો તો એ બધું ખતમ થઇ જશે.

* * *

કહે છે કે આ ભંગી છે, ભગવાને એમને ભંગી બનાવ્યા છે. ભંગીને માથે એવું કામ લાદવામાં આવ્યું છે કે એ અછુતોમાં પણ અછુત બન્યા છે. એ બિચારાને એવા સકંજામાં લીધા છે કે બીજું કશું કામ કરી જ ન શકે. ધર્મને નામે એમને ગળે આર્થીક ફાંસો નંખાયો છે—અને તે ય એમ કહીને કે ભગવાને એમને ભંગીકામ જન્મથી સોંપ્યું છે, પુર્વજન્મનાં કર્મની આ સજા છે!

નાગપુરથી કોલ્હાપુર સુધીના ૨૫–૩૦ જીલ્લામાં મહારાષ્ટ્ર ફેલાયું છે. આ જીલ્લાઓમાં એક ભંગી એવો નથી જેની માતૃભાષા મરાઠી હોય! હા, મરાઠી બોલી શકે છે ખરા! તો શું પરમેશ્વરે મરાઠી બોલનારા માટે ઇતર ભાષા બોલનારા ભંગી જ પેદા કર્યા? કારણ શું? જ્યારે મરાઠાનું રાજ્ય હતું ત્યારે જુદી જુદી જગ્યાઓથી ક્ષત્રિયોને પકડી લાવતા. મોગલો અને એમની પહેલાંના મુસલમાનોએ આ શરૂ કર્યું હતું. આ રાજવંશી ક્ષત્રિયોને પકડીને જેલમાં નાંખ્યા અને ભંગીકામ એમને માથે માર્યું. ત્યાં એમણે પરાણે એ કામ કર્યું. સમાજ તો બેવકુફ હતો જ. એમણે આમને છેક છાપી દીધા અને એ બિચારા એ જ કામ કરતા રહ્યા. આજે પણ ભંગીઓમાં ઘણા ઘણા રાજવંશી મળે છે. બધા ભંગી આ રીતે ભંગી બન્યા કે નહીં તે હું નથી કહી શકતો. પણ એમને જરૂર પકડી આણેલા. કેટલાકની ભાષા હીંદી હોય છે, કેટલાકની ગુજરાતી અને કેટલાકની કાનડી. નાગપુરની આસપાસથી મરાઠાઓએ જે ક્ષત્રિયોને પકડયા તેમની માતૃભાષા હીંદી રહી હશે; ખાનદેશની પાસેથી જેમને પકડયા તેમની ભાષા ગુજરાતી રહી હશે; કોંકણની પાસેથી પકડયા તેમની કન્નડ રહી હશે. આજે હીંદુસ્તાન આઝાદ થયા છતાં ભંગીની હાલત પહેલાંના જેવી છે. આપણે વિચારતાં ય નથી કે આઝાદીનું નામ તો લઇએ છીએ, પણ ગુલામીની બેડીઓ તોડવા તઇયાર નથી.

* * *

હું કહું છું કે યુરોપ પાસેથી આપણે વિજ્ઞાનમાં ઘણું પામવાનું છે, પરંતુ સમાજશાસ્ત્રને લાગેવળગે છે ત્યાં સુધી યુરોપ પાસેથી ઝાઝું શીખવાપણું નથી. પણ થઇ રહ્યું છે ઉલટું. યુરોપની રીતે આપણે આપણું બંધારણ વગેરે બનાવ્યાં, જેને કારણે આપણે પાછળ રહી ગયા.

(અનુસંધાન માટે જુઓ ૧૪૮ પાનું)

શાંતીનો માર્ગ

આજે આપણે અને આખું જગત શાંતિની બુમો મારે છે. શાંતિ ઝંખે છે, પણ જીવનના મુળમાં જ શાંતિ ક્યાં છે? આપણે આજના ભૌતિક જીવનમાં ભૌતિક સાધન સામગ્રીનો વિચાર કરીએ છીએ પણ સારા જીવન માટે જે વસ્તુ સૌથી વધારે જરૂરની છે તેનો વિચાર કર્યો છે ખરો? આને પરિણામે આપણે જીવનની શાંતિ અને તેમાંથી જન્મતા આનંદની મીઠાશ જ ભૂલી ગયા છીએ. આપણે એ રીતે જીવનનું કદિ મુલ્યાંકન કર્યું જ નથી.

પહેલાં માણસ પાસે આજના જેટલી સાધન સામગ્રી ન હતી આટલી દોડાદોડ ન હતી. તે સવારે વહેલો ઉઠતો. ઉઠીને પ્રભાતિયા કે ભજન ગાતો. સવારના આઠ વાગ્યા સુધી ઇશ્વર સ્મરણ થાય કે પૂજા કરતા. આ પ્રવૃત્તિના મૂળમાં શાંતિની આરાધના હતી. તેના જીવનમાં દોડાદોડ કે ધમાલ ન હતી. તેથી જીવન સુખી હતું. આજે આપણે ઉપભોગીએ છીએ તેથી ઓછું ખાઇને, ઓછું વાપરીને પણ તેઓ માનસિક રીતે સુખી હતા ને લંબુ જીવી શકતા હતા. કારણ કે જીવનની પાયાની વસ્તુ શાંતિ અને તેમાંથી જન્મતી પ્રસન્નતા હતી. પરિણામે બીજી ભૌતિક જરૂરીયાતોની તાણ તેમના જીવન ઉપર એટલી અસર કરતી ન હતી.

આજે આપણે સૌએ આ વસ્તુ વિચારવા જેવી છે. માનસિક તાણ વાળા જીવનની ચુડમાંથી છુટવાનો જો ઉપાય નહિ શોધીએ તો આપણું કહેવાતું સુધરેલું ગૌભર વાળું જીવન જ આપણને ખાઇ જશે. આજે તો આખીયે કહેવાતી સુધરેલી માનવ જાતને ખાઇ રહ્યું છે. એમાંથી છુટવાને આપણે જીવન વિષેનાં નવાં મૂલ્યોને ફરીથી પ્રચલિત કરવાં પડશે. આ ઝાંઝવા જળ જેવા લાગતા સુખી જીવનની દોડમાંથી આપણી જાતને છોડાવવી પડશે.

—.વલભાઈ શાહ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૨૨ એપ્રીલ, ૧૯૫૫.

હિંદમાં આફ્રિકનો

કેનીયાના આફ્રિકનો જેઓ હીંદની જુદી જુદી યુનીવર્સીટીઓમાં અભ્યાસ કરી રહ્યા છે તેઓમાંના કેટલાકે એ દેશમાં વર્ણદ્વેશ વર્તી રહેલો હોવાની ફરિયાદ કરેલી છે. બીજા કેટલાકે એ આરોપ ખોટો હોવાનું જાહેર કરી હીંદનો બંચાવ કરેલો છે. પરંતુ આ સવાલ એટલી હદ સુધી ચર્ચાયો છે કે આજે તે સઘળા વિચારકોનું ધ્યાન ખેંચનારા મોટા સવાલોમાંનો એક થઇ પડયો છે અને એ બાબતમાં અંતરખોજ થઇ રહી છે જે એક શુભ ચિન્હ છે. તેમાંથી કંઇક સારૂંજ પરિણામ આવશે અને તેટલે દરજ્જે હીંદે આફ્રિકન ટીકાકારોનો આભાર માનવાનો છે.

આ દેશ જે વર્ણ અને જાતીદ્વેશથી રંગાએલો છે અને જેને કાયદાની મંજુરી આપવામાં આવેલી છે તેણે એ વસ્તુ યાદ રાખવાની છે કે હીંદમાં વર્ણભેદ જેવી કશી વસ્તુ છેજ નહિ. અને જુના વિચારના ખાસ કરી હીંદુઓ તરફથી પાળવામાં આવતા અમુક સામાજીક રિવાજોને પણ બ્રીટીશ અમલ નીચેના કાયદાઓથી કે હાલના કાયદાઓથી મંજુર કરવામાં આવેલા નથી, બલ્કે હાલના કાયદાઓ તો તેવા અમુક રિવાજોની વિરૂદ્ધ ઘડાયા છે.

હીંદની મુલાકાતે જતા અજાણ્યા લોકો અને તેમાંયે ખાસ કરી પશ્ચિમના લોકોના રીત રિવાજોની અસર નીચે આવેલા લોકોને હીંદના અમુક રિત રિવાજો સ્વાભાવિક રીતે વિચિત્ર લાગે અને સમજવામાં ન આવે ત્યાં સુધી કદાચ અપમાનભરેલા પણ લાગે. પરંતુ તેની પાછળનું રહસ્ય સમજાયા બાદ તેઓ જરૂર એ રિવાજો અને તે પાળનારા લોકોને સદંતર વખોડી નહિ કાઢે પરંતુ તેમના પ્રત્યે માન ધરાવતા અથવા તો સહિષ્ણુતા ધરાવતા થશે.

પ્રથમ આપણે અસ્પૃશ્યતાનોજ દાખલો લઇએ. તેની સારી તેમજ નઠારી બન્ને બાજુઓ રહેલી છે. નઠારી એટલે દરજ્જે કે માણસ તેમાંથી મુક્તિ પામતોજ નથી. જો કે હવેના કાયદાએ વસ્તુને નાબુદ કરનાર છે. પરંતુ તેની સારી બાજુ ઉચ્ચ નૈતિક અને ધાર્મીક ધોરણ પર રચાએલી છે. દાખલા તરીકે તમે એક જુના વિચારના હીંદુને ઘેર જશો તો જોશો કે સૌથી પ્રથમ ઘરમાં દાખલ થતાં પહેલાં તમારા જોડા તમારે ઉતારવા પડશે. તેનું કારણ દેખીતું છે. ત્યાં ખુરશી ટેબલો નથી હોતા. સઘળું કાર્ય જમીન પરજ કરવામાં આવે છે. અને તેથી જમીન તદન સ્વચ્છ રહેવી જોઇએ. આથી માત્ર જોડા કાઢવાથીજ બસ નથી થતું પરંતુ જો તમારા પગ ગંદા હોય તો ઘરમાં દાખલ થતાં પહેલાં તે ધોવા પણ પડે છે. પછી તમને પીવાને પાણી આપવામાં આવે જે સાધારણ રીતે ચાંદીના, પીત્તળના, ત્રાંબાના કે કાંસાના પાત્રમાં આપવામાં આવે છે તે તમારાથી મોઢે માંડીને પીવાય નહિ. જો તેમ કરેલું હોય તો બીજા કોઇ પણ તેનો ઉપયોગ કરી શકે તે પહેલાં તે મંજાવું જોઇએ. આ નીયમ કંઇ મહેમાનોનેજ લાગુ પડે છે તેમ નથી ઘરના નાનાથી મોટા સૌને સમાનપણે લાગુ પડે છે. વળી તમે જમવા બેસશો ત્યારે તમારે એ ધ્યાન રાખવું પડશે કે બન્ને હાથે ખાવા મંડી નહિ પડાય. અને ખાતી વખતે બીજી ખાદ્ય વસ્તુઓને સ્પર્શ નહિ કરી શકાય. જોઇતું હોય તે માંગવું જોઇએ. આ સઘળા શિષ્ટાચારને લોકોએ ટેવાવું પડે છે. પછી તમે જોશો કે અસ્પૃશ્યતાનો નીયમ બહારના લોકો કે જુદી જ્ઞાતીના કે જુદા સામાજીક ધોરણના લોકો સાથેના વ્યવહારમાંજ પાળવામાં આવે છે એવું નથી પરંતુ ઘરના સઘળા માણસો સાથેના વ્યવહારમાં પણ પાળવામાં આવે છે. સઘળી સ્ત્રીઓ માસિક વખતે ચાર દિવસ સ્વેચ્છાએ અસ્પૃશ્ય બની રહે છે. તે કોઇને કે કોઇ પણ વસ્તુને અડકશે નહિ. પોતાનું બાળક સુદ્ધાં તેને અડકી શકશે નહિ. ચાર દિવસ બાદ તે સંપૂર્ણ સ્નાન કરશે અને તે પછી તે કોઇને કે કોઇ પણ વસ્તુને અડકશે અને બીજાઓ તેને અડકી શકશે. જુના વિચારોનો કોઇ માણસ ઘરની બહાર કામે જશે તો શહેરમાં ભલે સૌની સાથે છુટથી વર્તે પરંતુ ઘેર આવી સૌથી પ્રથમ તે સ્નાન કરી પોતાનું અંગ સાફ કરશે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં જ્યાં ને ત્યાં "યુરોપીયન્સ ઓનલી"ની નોટીસો આપણે જોઇએ છીએ તેવી અપમાન ભરેલી નોટીસો હીંદમાં નથી. "ગોરા આભડશે" જો બીન-ગોરાનો સ્પર્શ કરવાથી કે તેની હાજરીથી અભડાઇ જતા હોય તો ઘેર જઇ ભલે પોતાનું અંગ સાફ કરી નાખે. અપમાન ભરેલી નોટીસો ચોડવી એ ખરાબ ઉછેરનું બુરામાં બુરૂં ચિન્હ છે. ઉપર જણાવેલી સ્ત્રીઓ સિવાય હીંદમાં બીજા પણ લોકો છે કે જેઓ બીજાઓને, ખુદ પોતાના ઘરના માણસોને યે પોતાનો સ્પર્શ કરવા નહિ દે. તેઓ પોતાનો ખોરાક પોતાને હાથ પકાવી લેશે. જો તેઓ બહાર જઇ સમાજમાં ભળશે તો ઘેર જઇ સ્નાન કરી પોતાનું અંગ સાફ કરશે. આ સઘળા સ્વેચ્છાએ પોતાની જાતપર મુકેલા પ્રતિબંધો છે.

પહેલીજ વાર હીંદ જનારા અને ત્યાંના લોકોના રિતરિવાજોથી અજાણ્યા કેટલાક આફ્રિકનોને આ સઘળું વિચિત્ર લાગે એ સ્વાભાવિક છે. દુનીયાના સઘળા દેશોના સુધરેલા અને સંસ્કારી લોકોને પોતપોતાના વિચિત્ર રીત રિવાજો હોય છે. તેનું કોઇએ અપમાન લેવું નહિ જોઇએ, સિવાય કે, તેનું પાલન વર્ણ, કે જતીના ભેદના આધારે કરવામાં આવતું હોય. પ્રત્યેક માણસને પોતાના ઘરમાં પોતાનું મન પસંદ જીવન જીવવાનો અધિકાર છે. પરંતુ પોતાના સુખ સગવડોને ખાતર બહાર બીજાઓપર પ્રતિબંધો મુકવાને તેઓને અધિકાર નથી. હીંદને પોતની વિચિત્રતાઓ છે. પરંતુ દક્ષિણ આફ્રિકામાં કાયદેસર વર્તતા એપાર્ટહેડની સાથે તેની સરખામણી નહિ કરી શકાય. લોકો પોતાનું ખાનગી જીવન ચાહે તેવું કરી શકે તેમાં કોઇને માથું મારવાનો અધિકાર ન હોય. પરંતુ સામાન્ય જનતાને માટે એકજ જાતનો કાયદો હોવો જોઇએ જે વસ્તુ હીંદમાં હસ્તી ધરાવે છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં ધરાવતી નથી.

એ ગમે તેમ હો. આફ્રિકન ટીકાકારોએ હીંદને અંતરખોજ કરવાની અને જે કંઇ સુધારા કરવા ઘટે તે કરવાની તક આપેલી છે. જે આફ્રિકન વિદ્યાર્થીઓએ હીંદનો બચાવ કરેલો છે તેઓનો આભાર માનવા સાથે હીંદે પોતાની વિરૂદ્ધ થએલી ટીકાઓનું અપમાન નહિ લેવું જોઇએ પરંતુ સદ્‌ભાવનાથી તે સ્વિકારી ગેરસમજુતી દુર કરવાને પોતાનું બનતું કરવું જોઇએ. હીંદથી આવેલા છેલ્લા હેવાલો પરથી અમને નોંધ લેતાં આનંદ થાય છે કે તેમ થઇ રહ્યું છે.

નોંધ અને સમાચાર

આરલેન્ડો.માં હીંદી દાક્તરોથી પ્રેકટીસ નહિ કરી શકાય

એપ્રીલ તા. ૧૩મીના 'રેન્ડ ડેલી મેલ'માં પ્રસિદ્ધ થએલા ખબર મુજબ નેટીવ એફેર્સ ખાતાના પ્રધાન ડૉ. એચ. એફ. ફરવુઅર્ડે હમણાંજ બનેલા બે નવા હીંદી દાક્તરોને આરલેન્ડો નેટીવ ટાઉનશીપમાં પ્રેકટીસ કરવાની મના કરી છે. આ બે દાકતરો ડૉ. એ. બી. કાઝી અને ડૉ. ઝેડ. ઇ. અસવાત; જે એક સ્ત્રી દાકતર છે, તેમણે અરબન એરીયાઝ એકટની રૂએ આ ટાઉનશીપમાં પ્રેકટીસ કરવાની જોહાનીસબર્ગ સીટી કાઉન્સીલ પાસે પરવાનગી મેળવી હતી. પરંતુ પ્રધાન પાસે અરજી જતાં તેણે તે નામંજુર કરી. તેના કારણમાં જણાવવામાં આવ્યું કે નેટીવ લત્તાઓમાં બીન-નેટીવોને પ્રેકટીસ કરવાની છુટ આપવી એ સરકારની નીતીની વિરૂદ્ધ છે.

આરલેન્ડો એડવાઇઝરી બોર્ડની ટુંક સમય પર મળેલી મીટીંગમાં નેટીવ સભ્યોએ ફરિયાદ કરી હતી કે ટાઉનશીપમાં દાકતરોની ઘણીજ અછત છે. સીટી કાઉન્સીલને પોતાના નિર્ણયપર ફરી વિચાર કરવા વિનંતિ કરનારો તેણે ઠરાવ પસાર કર્યો છે. મેડીકલ એસોસીએશન આ બાબતમાં તપાસ કરી રહી છે.

ટુંક મુદત પર વડા પ્રધાને નિવેદન કર્યું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકા જેવો લોકશાસિત અને સ્વતંત્રતા ધરાવનારો બીજો એકે દેશ તેમણે દુનીયામાં નથી જોયો. આ તેનો નમુનો છે!

પ્રોફેસર આઇન્સ્ટાઇનનું અવસાન

પ્રોફેસર આલ્બર્ટ આઇન્સ્ટાઇનના એપ્રીલ તા. ૧૮મીના પ્રીન્સ્ટન હોસ્પીટલમાં ૭૬ વર્ષની વયે અવસાન થયાના ખબર સાપા રેયટરે આપેલા છે. તેમના અવસાનથી દુનીયાને એક મહાન જ્ઞાની અને મહાન વૈજ્ઞાનિકની ખોટ થઇ છે. તેમનો જન્મ જર્મનીના ઉલ્મ ગામમાં એક મધ્યમ વર્ગના યહુદી કુટુમ્બમાં ૧૮૭૯ના માર્ચની તા. ૧૪મીના થયો હતો. ૨૬ વર્ષની વયે તેમણે રેલેટીવીટીના સિદ્ધાંતની શોધ કરી ગણીત શાસ્ત્રમાં ઉમેરો કર્યો અને આંતરરાષ્ટ્રીય કીર્તી મેળવી. અણુશકિતના પ્રોફેસર આઇન્સ્ટાઇન પિતા હતા. પોતે જીવનભર યુદ્ધમાં નહિ માનનારા એક પેસીફીસ્ટ હતા અને સાધારણ જનતાને એ સમજાવવા પ્રયત્ન કરી રહ્યા હતા કે દુનીયાએ વિશ્વ તંત્ર સ્થાપી અણુશકિત પર આંતરરાષ્ટ્રીય અંકુશ મુકવો અથવા તો જરીપુરાણી થઇ ગએલી પ્રજાઓના હાથમાં કુલ સત્તાઓ સોંપી દેવાની પ્રથા ચાલુ રાખી સુધારાનો અંતિમ નાશ થવા દેવો, એ બે વચ્ચે પસંદગી કરવી પડશે. પ્રોફેસર આઇન્સ્ટાઇન અત્યંત સાદું જીવન ગાળતા હતા. અત્યંત પ્રેમાળ હતા, અત્યંત નમ્ર અને પ્રસિદ્ધિને

(અનુસંધાન પાનાનું ૧૪૬)

પોર્ટ એલીઝાબેથમાં ન્યાય અને અદલ ઇન્સાફ

(મી. ગેલના અંગ્રેજી લેખપરથી)

ગ્રૂપ એરીયાઝ એક્ટ એપાર્ટહેડનો પાયો છે અને "દક્ષિણ આફ્રીકાને ગોરૂં રાખવાને અને તે સાથે આ દેશના બીન-ગોરાઓને ન્યાય અને અદલ ઇન્સાફ આપવાને તે ઘડાયો છે."

પરંતુ જુલાઇ તા. ૧૩, ૧૯૫૦માં ત્રીજાં વાંચન વખતે ડો. ડોંગીઝે આપેલાં આ વચનનો અમલ, ઘણા લોકો જાણતાજ હતા, તે મુજબ એવો એક તરકી થઇ રહ્યો છે કે, તેમના શબ્દો અર્થ વગરના થઇ ગયેલા જણાય છે. તેના બે દાખલા, જેનાથી હું વાકેફ છું, તેનો વિચાર કરીએ.

ડરબનની સીટી કાઉન્સીલ, જે નેશનલીસ્ટોની બનેલી નથી, તે ૮૦,૦૦૦ આફ્રિકનો, ૬૩ હજાર હીંદીઓ અને ૮૦૦૦ કલર્ડોના બદલામાં ૩૦૦૦ યુરોપીયનોને ખસેડવા ધારે છે. શરૂમાં ૧૫૦૦૦નો આંકડો આપવામાં આવ્યો હતો પરંતુ મતાધીકાર ધરાવનારા વોટરોની બુમરાણને પરિણામે તે તુરત ઘટી ગયો. આનો અર્થ એ થયો કે, શહેરની પચાસમાં ભાગની ગોરી વસતી, ત્રણ પંચમાંશ આફ્રીકન વસતી, બે પંચમાંશ હીંદી વસતી અને અરધી કલર્ડ વસતીને ફરજીયાત કાઢી મુકવામાં આવશે. યુરોપીયનોની પા ૮,૫૦,૦૦૦ની કીમતની પ્રોપર્ટીના બદલામાં હીંદીઓની પા. ૯૦ લાખની પ્રોપર્ટી એક્સપ્રોપ્રીએટ કરવામાં આવશે. કાઢી મુકવામાં આવેલા એકલા હીંદીઓનેજ ઓછામાં ઓછા ધોરણે (જો એમ કરવા ધારવામાં આવેલું હોય તો પણ) ફરીથી વસાવતાં દોઢ કરોડ પાઉન્ડનો ખરચ થશે અને શહેરનાં હીંદીઓ માટે ઘરોની વ્યવસ્થા કંઇક સાધારણ ધોરણે કરવાને જે ત્રણ હજાર ઘરોની અત્યારે જ જરૂર છે તેમાં દસ હજારનો ઉમેરો થશે.

રસ્ટનબર્ગમાં નેશનલીસ્ટોના વર્ચસ્વવાળી ટાઉન કાઉન્સીલ ટ્રાંસવાલના બીજાં પ્રત્યેક ન્હાનાં શહેરને અકુદરતી રીતે અનુસરીને પોતાની સાતસોની આખી હીંદી કોમને શહેરની સરહદની બહાર કાઢી મુકવા ધારે છે (અકુદરતી એટલા માટે કે વ્હાઇટ રીવર મ્યુનીસીપાલીટીના વકીલે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે દરેક સ્થળે આ વસ્તુ સરકાર તરફથી પ્રોત્સાહિત થઇ હતી. આશ્ચર્યજનક રીતે, મી. ડબલ્યુ. જે. ગોઉઝ તરફથી "એક પણ વ્યક્તિને વેરાન સ્થળમાં જ્યાં રહેવાની કંઇ પણ જગ્યા નહિ હોય ત્યાં કાઢવામાં નહિ આવે". એવી પોર્ટ-એલીઝાબેથમાં જાહેર રીતે ખાત્રી આપવામાં આવેલી હોવા છતાં રસ્ટનબર્ગના હીંદીઓને આજની પોતાની પા. ૨૭૦,૦૦૦ની કીમતની પ્રોપર્ટીઓના બદલામાં પા. ૪૦,૦૦૦ની કીમતની પ્રાપર્ટીઓ તદ્દન વેરાન સ્થળમાં આપવામાં આવશે. પચાસ લાઇસેન્સ ધરાવનારાઓનો વેપાર, જેનાપર કોમ પોતાની રોજીને માટે આધાર રાખી રહી છે, તે બેશક નાશ પામશે.

તમે કહેશો: "આ તો હડહડતો જુલમજ ગણાય, છડેચોક અન્યાય? ન્યાય અને અદલ ઇન્સાફ"નો છાંટો પણ નહિ?" એજ ખરી વસ્તુ સ્થિતિ છે, પરંતુ એવીજ જાતની દરખાસ્તો (હજારેક યુરોપીયનોના બદલામાં ૨૦,૦૦૦ આફ્રિકનો, ૨૫૦૦૦ કલર્ડો, ૫૦૦૦ એશીઆટીકો અને ૩૦૦૦ મલાયો)ની આપણા પોતાના શહેરમાં કરવામાં આવે, ત્યારે કેમ કોઇનું અંતઃકરણ ધ્રુજતું નથી? કેપની પરંપરાથી ઉતરતી આવેલી "ઉદારતા"નો ધ્વની કેમ સંભળાતો નથી? નેશનલીસ્ટોના કાયદા સ્વિકારવામાંજ આવે તો ન્યાય અને અદલ ઇન્સાફનું તેઓએ આપેલું ઓછામાં ઓછું વચન તો પાળવામાં આવશેજ તેની ખાત્રીનો કેમ અંશ પણ જોવામાં આવતો નથી? છેવટે રાજકીય સત્તા તો આપણે યુરોપીયનોજ ધરાવીએ છીએ. આપણી ઉપરજ જવાબદારી રહેલી છે, વસવાટમાં સલાયદાપણાની માગણી, કલર્ડ કોમના અમુક ગુંચવણમાં પડી ગયેલા વર્ગની નજીવી સંખ્યાના અપવાદ સિવાય, આપણેજ કરેલી છે. આપણા પોતાનાજ મુકદમામાં મુકદમો ચલાવનારા અને સજા કરનારા આપણે પોતેજ છીએ. બીન-ગોરાઓ જ્યાં અને જે સ્થિતિમાં રહેવા નથી ઇચ્છતા હોય ત્યાં અને તેવી સ્થિતિમાં આપણે તેઓને ફરજીયાત કાઢવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છીએ. અને તેઓની ઇચ્છા વિરૂદ્ધ એક બીજા વચ્ચે વિક્ષેપ પાડવાની ફરજ પાડી રહ્યા છીએ. અને અહિ પોર્ટ એલીઝાબેથમાં હાલની દરખાસ્તો જો અમલમાં મુકવામાં આવશે તો બીન-ગોરાઓની મોટી વસતીને આપણે વેરાન સ્થળ અને વેપારમાં નાદારી આપી રહ્યા છીએ.

પોર્ટ એલીઝાબેથની દરખાસ્તો વિષેના અપૂર્ણ આંકડાઓથી આ લેખ હું ભરી દેવા નથી ઇચ્છતો. મોડેથી તે સંપુર્ણપણે પ્રસિદ્ધ થશે અને તે વખતે કદાચ ઇસ્ટર્ન કેપના લોકોનાં અંતઃકરણ, જો તે બહેર મારી નહિ ગયાં હોય તો, ફરી બોલતાં થશે. પરંતુ આપણે એ સમજવું જોઇએ કે પરદેશમાં આપણી પ્રતિષ્ઠા બદગોઇ કરવાથી નહિ પરંતુ સત્ય જાહેર કરવાથી ટકી શકશે. પ્રત્યેક અર્ધ સત્ય અને અતિશયોક્તિના દાખલા દીઠ દસ સત્ય હકીકતો આપણા દેશપરના આઝાદ દુનીયાના આરોપણના ચોકસપણાની શાખ પુરે છે. એ હકીકતો જાતેજ વાચાળ છે અને દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોરાની—ખાસ કે 'ન્યાય અને અદલ-ઇન્સાફ'ની સઘળી નકામી વાતોની વિરૂદ્ધ જાય છે. અને એક અતિ કરૂણ અને નિર્વીવાદ હકીકત એ છે કે, પોર્ટ એલીઝાબેથ જેવા મોટે ભાગે બીન નેશનલીસ્ટ શહેરમાં પણ ગોરાનું વર્ચસ્વ સ્થાપનારી ગ્રુપ એરીયાઝની દરખાસ્તો સામે એકજ માનનીય પત્ર લેખક સિવાય એક પણ યુરોપીયને વિરોધ ઉઠાવેલો નથી તેમ એવું સુચવેલું પણ નથી કે જેઓ ધલાયદા રહેવા માંગતા હોય તેઓએ જાતેજ અનિવાર્ય ભોગો આપવા જોઇએ અને નહિ કે આપણી સગવડો ખાતર જેઓની ઉપર આ નીતી ઠોકી બેસાડવામાં આવેલી છે તેઓને ખર્ચ કરવાની તેમજ નુકસાન વેઠવાની ફરજ પાડવી.

તેમ છતાં આપણા શહેરમાં એક તટસ્થ નીરીક્ષકે આ છેલ્લા થોડાંક અઠવાડીયાંમાં શું સાંભળેલું છે? એક તરફથી બીન-ગોરાઓને વિરોધ કરતા અને પોતપોતામાં જરા વધારે જોરથી સંગઠન કરતા સાંભળ્યા છે અને પોતાના તદ્દન ન્યાયી સવાલમાં યુરોપીયનોની સહાનુભૂતી મેળવવાના નિષ્ફળ પ્રયત્નો કરતા સાંભળ્યા છે. અને બીજી તરફથી કશુંજ નહિ. એટલુંજ કે કોણે કોના લત્તામાં પ્રવેશ કરેલો છે, કે બહુમતીની ઇચ્છાઓ શું છે, કે આર્થીક હિતો કેટલા સંડોવાયેલા છે, એ સઘળાની કે લાગતા વળગતા બીન-ગોરાઓના હકો અને રોજી વિગેરેની કશી પણ પરવા કર્યા સિવાય મીશ્ર લત્તાઓમાંથી બીન-ગોરાઓને બીનશરતે હાંકી કાઢવાની ગોરાઓની બુમો સંભળાઇ રહી છે. શીબીનો (ગેરકાયદે દારૂ બનાવવાના સ્થળો) અને વેશ્યાવાડાઓ (જેની મોટે ભાગે માલીકી ગોરા ધરાવે છે અને ઉત્તેજન પણ તેઓથીજ અપાય છે)ની પાપટીયા બુમો નર્યા સ્વાર્થથી અને જુઠાણાથી ભરેલી નીતીને ખોટાં બહાનાઓથી ટકાવી રાખનારી છે. એક ગોરા નાગરીકે કહ્યું છે કે: "સાઉથ એન્ડ ને આપણા વધતાં જતાં શહેરની વચ્ચે બીન-ગોરાનો લત્તો કદી જાહેર નહિ કરી શકાય." બે હજાર ગોરાઓએ તેના સમર્થનમાં પીટીશન ઉપર સહીઓ કરેલી છે.

એ પીટીશન ઘડનારાઓના નિવેદનો આપણું નીતીનું ધોરણ કેટલું પતિત થઇ ગયું છે તેની સાક્ષી પુરે છે. યુનાઇટેડ પાર્ટીના અંગ્રેજ ટેકો આપનારાઓ રાજકીય મતભેદો ગમે તે હોય પરંતુ આ જાતીભેદના સવાલપર તેઓ પોતાના નેશનલીસ્ટ પડોશીઓની સાથે એકમત છે એવો ગર્વ કરવામાં એક બીજા સાથે હરીફાઇ કરી રહ્યા છે. આ રીતે તેમજ આ વર્ણના તકરારી સવાલપર યુનાઇટેડ પાર્ટીના અમલદારો, પાર્લામેન્ટના સભ્યો, અને એમ. પી. સી.ઓએ ધરેલાં મૌનથી, "ન્યાય સાથે ગોરાનું વર્ચસ્વ"ની આપણી વાતથી આપણે એટલું સિદ્ધ કરી રહ્યા છીએ કે આપણી વાત અને નેશનલીસ્ટની વાત વચ્ચે તફાવત માત્ર એટલોજ છે કે તેઓ ગોરા વર્ચસ્વની સ્પષ્ટ વાત કરી રહ્યા છે જ્યારે આપણે ખોટો દંભ કરી રહ્યા છીએ.

લીબરલ અને ફેડરલ પાર્ટીઓની સ્થાનિક શાખાઓ, જેઓએ આ તકરારી સવાલો વિષે પોતાનો અવાજ સંભળાવવો જોઇએ, તેઓ પણ મૌન ધારણ કરી રહ્યા છે અને ચર્ચોએ પણ એક શબ્દ સરખો ઉચ્ચારેલો નથી. અને આ એજ શહેર છે કે જેના આર્ચ ડીકને કેનન કોલીન્સનો ઉધડો લીધો હતો કે, "જેઓ દક્ષિણ આફ્રીકામાં ખરી મહેનત કરી રહ્યા છે તેઓના ઉત્સાહને તે તોડી પાડી રહ્યા છે."

આવે વખતે સરકારનું અપમાન થવાના ભયથી જો આપણે આપણું મસ્તક ઉંચું કરીશું નહિ અને આ ઘોર અન્યાયનો વિરોધ કરીશું નહિ તો ઇશ્વરની દરબારમાં તેનો જવાબ આપવો પડશે.

—ફીનીક્સ સંસ્થાને મળેલી નીચેની રકમો સાભાર સ્વિકારીએ છીએ: શ્રી રામજીભાઇ પા. ૨–૨–૦, શ્રી ગોવીંદભાઇ પરાગભાઇ સ્ટ્રેન્ડ કેપટાઉન શી. ૧૦–૬.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ક્લીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેડોસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફેરેરાસ્ટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩–૧૬૫૪.

ગુજરાતી પ્રેસનું સંવત ૨૦૧૧ નું પંચાગ

કીંમત શી. ૫–૬

પોસ્ટેજ યુનીયનમાં પે. ૩

યુનીયન બહાર પે. ૬

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

'Indian Opinion'
Private Bag,
Phoenix. Natal.

નવું લોકશાસન તંત્ર

મંગળવાર માર્ચ ૨૨મીનું 'કેપ ટાઇમ્સ' નીચે પ્રમાણે લખે છે:

વડા પ્રધાન શુક્રવારે આ મતલબનું બોલ્યા હતા: "દુનીયામાં એવો એક પણ સુધરેલો દેશ હું જાણતો નથી કે જે દક્ષિણ આફ્રિકા કરતાં વધારે લોકશાસિત હોય અને જેના નાગરીકો વધારે સ્વતંત્રતા ભોગવતા હોય," મી. સ્ટ્રાયડમ એવા એક દેશને વિષે આ વાત કરી રહ્યા છે કે જે દેશના ૭૦ ટકા ઉપર વતનીઓ ભાગ્યે જ કંઇ પણ રાજકીય હકો ભોગવે છે, તેઓને લાગુ પડતા સખત કાયદાઓ ઘડવામાં જેઓને કશો અવાજ નથી; અને જે કરો તેઓ ભરે છે તે ખરચવામાં કશો અવાજ નથી.

એ એવો દેશ છે કે જ્યાં છુટો નહિ ભોગવતા આઠ ટકા લોકોના એકસો વર્ષ જુના રાજકીય હકો પ્રતિબંધિત થવાની અણી ઉપર છે. જ્યાં ૨૦ ટકા વોટરો સહીત પ્રત્યેકના ઘરોમાં રાતના કોઇ પણ વખતે એક સાધારણ પોલીસથી લઇને અધિકાર ધરાવતા મોટા ઓફીસર સુધીના ટોળાબંધ અમલદારો પ્રવેશી શકશે. જ્યાં રાજદ્વારીની કલમના એક ઝટકાથી કોઇ પણ વ્યક્તિની રોજી છીનવી લઇ શકાશે, કોઈ પણ રાજદ્વારીને એમ લાગે કે અમુક અખબારો સામ્યવાદી વલણ ધરાવનારાં છે તો તેઓને બંધ કરાવી શકશે, જ્યાં પાર્લામેન્ટના કોઈ પણ જાતના અંકુશ વિના કટોકટીની સ્થિતિ જાહેર થઇ શકે છે, જ્યાં ખાનગી મંડળીઓમાં પોલીસ જઇ શકે છે, જ્યાં વ્યક્તિગત લોકો પર, સત્તાઓપર આપખુદીથી પ્રતિબંધો મુકી શકાય છે. જેમાંના એકની રૂએ રેન્ડ પરના દસ લાખ વતનીઓને એક ચર્ચ સર્વીસ અથવા તો સ્કુલની એક બજાર ભરવાને માટે પોલીસની પરવાનગી લેવી પડી હતી. જ્યાં એટલાજ પુસ્તકો આયાત થઇ શકે છે કે જે એક રાજદ્વારી પોતાની આપખુદ સત્તાથી મંજુરી આપે, જ્યાં વસતીના ૭૦ ટકા લોકોના જાન, માલ અને મીલકતો નેટીવ એફેર્સ ખાતાના પ્રધાન ઉપર નભે છે.

જ્યાં બાળકને કઇ ભાષામાં શિક્ષણ અપાશે એ એક નોકરશાહીનો અમલદાર ઠરાવે છે. જ્યાં અદાલતો પર કાયદાને લાગતી બાબતોમાં ધંધાદારી રાજદ્વારીઓ અંકુશ ધરાવે છે અને ફટકાની સજાઓ પણ તેઓ ઠરાવે છે. જ્યાં સો કોઇ પાસ રાખતા થઇ જવાના છે. આવા દેશને વડા પ્રધાને આખી દુનીયામાં સૌથી વિશેષ લોકશાસિત દેશ તરીકે વર્ણવેલો છે.

આવો નહિ સમજી શકાય તેવો ભાષા પ્રયોગ વડા પ્રધાને એકજ નથી કર્યો. આપણા પુર્વજો જેને માટે લડયા હતા તે સ્વતંત્રતાનો પ્રાથમીક હકો પર કાંપ મુકાવા સામે વિરોધ કરનારા તદન સાધારણ માણસોને "કોમ્યુનીસ્ટો અને ગુનેગારોના મીત્રો" તરીકે વર્ણવવામાં આવેલા છે. આ વસ્તુનો અંત ક્યાં આવશે? હજુ એક બીજું બીલ પાર્લામેન્ટમાં દાખલ થવાનું છે કે જે ડો. ડોંગીસને આ દેશમાંથી કોને બહાર જવાની છુટ મળશે એ ઠરાવવાની અપ્રતિબંધિત કુલ સત્તા આપનારૂં છે. એ બીલ એવા સ્વરૂપનું છે કે પ્રધાનને પોતાની સત્તાનો ભોગ થઇ પડેલો માણસ સામ્યવાદી વલણનો છે કે નહિ તેનો વિચાર સુદ્ધાં કરવાની તકલીફ લેવી નહિ પડે. એક નાગરીકને એવો ભય લાગે કે બીજાનાં કંઈક કૃત્યથી પોતાને અનિવાર્ય નુકસાન થવાનું છે તો તેને અદાલતનું રક્ષણ લવાનો જમાનાથી ચાલતો આવેલો હક હતો. પરંતુ એ પણ હવે ચાર દિવસનાં ચાંદરડાં જેવો થઇ ગયો છે. આપણા વાંચન ઉપર પણ સેન્સરશીપ મુકાઇ જવાની અણી પર છે, અને એ સેન્સરો પણ ઘણું કરીને રાજદ્વારીઓ તરફથી નીમાશે અને ચોકકસ છુપી રીતે કામ કરશે. આ જંગલી યુગે વળવા સામે જેઓ વિરોધ કરશે તેઓને જરૂર સ્વચ્છંદી લેખકોનો ઇલ્કાબ મળશે. અમને વિચાર આવે છે કે હાલની આપણી સ્થાનિક સરકાર જે લોકશાસનનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે તે નાબુદ કરવા સામે જેમને કદાચ વિરોધ કરવાનો વખત આવશે તેમને કેવો ઇલ્કાબ મળશે. પરંપરાગી ચાલતી આવેલી ટ્રેડ યુનીયનોની પ્રથા ભયમાં આવી પડેલી છે એવો જેઓ ભય વ્યકત કરી રહ્યા છે તેઓને સામ્યવાદીઓના સાથીનો ઇલ્કાબ મળેલો છે અને યુનીવર્સીટીઓમાં વિદ્યાર્થીઓ તરીકે કોણ દાખલ થઇ શકે અને કોણ નહિ એ રાજ્ય તરફથી નકકી કરવામાં આવે તેનો વિરોધ કરનારાઓ પણ બેશક એજ ઇલ્કાબને પાત્ર ઠરશે. ખરેજ આ દેશ દુનીયામાં સૌથી વિશેષ લોકશાસિત દેશ છે અને આપખુદ સત્તાના ટીકાકારો માતૃવતનની નિંદા કરનારા, સામ્યવાદીઓના મીત્રો અને ગુનેગારોના શુભેચ્છકો છે!

શ્રી ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશન

શ્રી ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસીએશનનું ૩૫મું વાર્ષીક સંમેલન તા. ૧૧–૪–૫૫ને સોમવારે બપોરે શ્રી વલ્લભભાઇ નાનાભાઇ મીસ્ત્રીના પ્રમુખપદે મળ્યું હતું. બાળાઓની પ્રાર્થના સાથે સંમેલનની શરૂઆત થઇ હતી. તે પછી સ્વાગત પ્રમુખ ડો. શ્રી રણછોડભાઇ દયાળજી મીસ્ત્રી તથા સ્વાગમમંત્રી શ્રી કનુભાઇ નાથુભાઇ મીસ્ત્રીના પ્રવચનો થયાં હતાં. તે પછી સંમેલનની સફળતા - ઇચ્છતા સંદેશાઓ વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યા હતા. પ્રમુખશ્રીના મનનીય પ્રવચન પછી મંત્રીજીએ પોતાનો રીપોર્ટ રજુ કર્યો હતો. તે પછી ખજાનચી શ્રી ઝીણાભાઇ ડાહ્યાભાઇ પ્રજાપતિએ એસોસીએશન તથા શ્રી ટ્રાંસવાલ પ્રજાપતિ વિદ્યાર્થી આશ્રમનો હિસાબ રજુ કર્યો હતો અને આગામી વર્ષ માટે આશ્રમનું અંદાજપત્ર રજુ કર્યું હતું. તે પછી શ્રી સુરત પ્રજાપતિ એસોસીએશન ડરબન તરફથી મળેલ સામાજીક પ્રસંગો એ વધી ગયેલા વહેવારોમાં સુધારણા લાવવા અંગે પત્ર અને તે મંડળે ઘડેલ ખરડો રજુ કરાયો હતો. ચર્ચા વિચારણાને અંતે આ બાબત કમીટીને સત્તા આપવામાં આવી જેથી ત્રણે પ્રજાપતિ મંડળોના ભાઇઓના સહકારથી એક વહેવારૂ ખરડો તઇયાર થાય અને તે સર્વમાન્ય લેખાય. ત્યારબાદ આગામી વર્ષના કાર્યવાહકોની ચુંટણી થઇ હતી. તેમાં મુખ્ય મંત્રી શ્રી વિજયદેવ રતનજી મીસ્ત્રી, ખજાનચી શ્રી ઝીણાભાઇ ડાહ્યાભાઇ પ્રજાપતિ, ઓડીટર શ્રી નાથુભાઇ મોતીરામ મીસ્ત્રી ચુંટાયા હતા. તદુપરાંત ૯ ઉપ-પ્રમુખો તથા ૨૧ કમીટી સભ્યો ચુંટાયા હતા વંદે માતરમના ગીત સાથે મીટીંગ બરખાસ્ત થઇ હતી.

નોંધ અને સમાચાર

(૧૪૪ પાનાનું અનુસંધાન)

તિરસ્કારનારા હતા. લોકોથી પોતે દુર રહેવા ઇચ્છતા હતા પરંતુ લોકો તેમને છોડવા માંગતા નહોતા. મહાત્મા ગાંધીજીના સત્ય અને અહિંસાના સિદ્ધાંતોમાં તેઓ માનતા હતા અને તેથી ગાંધીજી પ્રત્યે ઉંડું માન અને આદર ધરાવતા હતા. પ્રોફેસર આલબર્ટ આઇન્સ્ટાઇને પોતાનો મૃત દેહ અને ભેજું દાકતરી સંશોધન માટે અર્પણ કર્યાં છે.

ચીફ લુટુલી

આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસના પ્રેસીડન્ટ જનરલ ચીફ એ. જે. લુટુલી જેઓ ગંભીર માંદગીને લીધે કેટલાંક અઠવાડીઆં સુધી મેકકોર્ડ હોસ્પીટલમાં હતા તેઓ હવે ત્યાંથી છુટા થઇ ગ્રાઉટવીલના પોતાના મુકામે ગયા છે. અત્યંત ગંભીર સ્થિતિમાંથી જો કે તેમણે આશ્ચર્યજનક પ્રગતી કરેલી છે છતાં અમારે સખેદ જણાવવું પડે છે કે તેઓ જાહેર કાર્યોમાં સક્રીય ભાગ હજુ લાંબી મુદત સુધી લઇ નહિ શકે. તેમના અનેક બીન-ગોરા તેમજ ગોરા મીત્રો તેમને શુભેચ્છા પાઠવવામાં અમારી ખાત્રી છે કે અમારી સાથે સામેલ થશે જ.

બે અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૫ એપ્રીલ મે	હીંદુ ૨૦૧૧ ચૈત્ર–વૈશાખ	મુસલમાન ૧૩૭૪ હીજરી શાબાન રમજાન	પારસી ૧૩૨૪ આવાં	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.	ધાર્મીક તહેવારો–ઉત્સવો.
શુક્ર	૨૨	વદ ૩૦	૨૮	૨૩	૬–૧૭	૫–૩૪	આદ્રની અમાવાસ્યા
શની	૨૩	સુદ ૧	૨૯	૨૪	૬–૧૭	૫–૩૪	
રવી	૨૪	,, ૨	૧	૨૫	૬–૧૮	૫–૩૪	રમજાન માસ
સોમ	૨૫	,, ૩	૨	૨૬	૬–૧૮	૫–૩૩	અખાત્રીજ
મંગળ	૨૬	,, ૪	૩	૨૭	૬–૧૮	૫–૩૩	વિનાયકી ચતુર્થી
બુધ	૨૭	,, ૫	૪	૨૮	૬–૧૮	૫–૩૩	
ગુરૂ	૨૮	,, ૭	૫	૨૯	૬–૧૯	૫–૩૩	
શુક્ર	૨૯	,, ૮	૬	૩૦	૬–૧૯	૫–૩૩	દુર્ગાષ્ટમી
શની	૩૦	,, ૯	૭	૧	૬–૧૯	૫–૩૨	
રવી	૧	,, ૧૦	૮	૨	૬–૧૯	૫–૩૨	
સોમ	૨	,, ૧૧	૯	૩	૬–૨૦	૫–૩૨	મોહિની એકાદશી
મંગળ	૩	,, ૧૨	૧૦	૪	૬–૨૦	૫–૩૨	
બુધ	૪	,, ૧૩	૧૧	૫	૬–૨૦	૫ ૩૨	
ગુરૂ	૫	,, ૧૪	૧૨	૬	૬–૨૦	૫–૩૨	નરસિંહ જયંતી

આયર્ન લંગમાંથી છ કલાકની મુક્તિ

'કેપટાઇમ્સ'માં મી. સી. ડબલ્યુ. એમ. ગેલના અંગ્રેજી લેખપરથી

જોહાનિસબર્ગથી પોર્ટ એલીઝાબેથની અમારી મુસાફરી, કે જેનું બ્યાન આપવાની મને 'કેપટાઇમ્સ' તરફથી વિનંતિ થઇ છે, તે દસ વરસપર પોલીયોથી હું અપંગ બન્યો ત્યાર બાદ મારી અનેક મુસાફરીઓમાંની એક હતી.

આ મુસાફરીઓમાંની પહેલી નોર્થ વેસ્ટ ઇન્ડિઆથી મુંબઇ જતાં રેલવે ડબામાં, સાઉધેમ્પટન જતાં હોસ્પીટલ શીપમાં અને ત્યાંથી આયર્ન લંગથી ખાસ ફીટ કરેલી એમ્બ્યુલન્સમાં ઓકસફર્ડની હોસ્પીટલે જતાં જે મુસાફરીઓ થઇ હતી તે વધારે જોખમ ભરેલી હતી કારણ એ વખતે હું એક કલાક પણ પુરો આયર્ન લંગ વિના રહી શકતો નહોતો.

નવ મહિના બાદ, જ્યારે હોસ્પીટલે એવું ઠરાવ્યું કે તેનાથી મારે માટે વધારે કશું થઇ શકે તેમ નહોતું ત્યારે મારા માબાપને ઘેર જવાનું વધારે સહેલું હતું કારણ તે વખતે હું યાંત્રીક સહાયના વગર બાર કલાક રહી શકતો હતો.

અને ત્યાર બાદ ૧૯૪૭ના નવેમ્બરમાં લંડનથી સરેના ગામડામાં મારા એક મીત્રને ત્યાં જતાં, હોલેન્ડ-આફ્રીકા લાઇનર ઓરેંજફન્ટીનમાં પોર્ટ એલીઝાબેથ જતાં અને ત્યાંથી ૧૯૪૮ની શરૂઆતમાં ટ્રાંસવાલ જતાં મુસાફરીઓ એ કરતાં વધારે અનુકુળ સંજોગમાં થઇ હતી જો કે પોર્ટ એલીઝાબેથથી પ્રીટોરીયા જતાં રાતને માટે ફરી રેલ ગાડીમાં લંગ મુકવું પડ્યું હતું.

નવી પરિસ્થિતિ

ત્યાર પછીના છ વર્ષ અમે જોહાનિસબર્ગમાં અથવા તેની નજીકમાં ગાળ્યા હતા. પરંતુ ગયે વર્ષે એક અણધારી બક્ષિસ મળતાં રજા ભોગવવાનો માર્ગ ખુલ્લો થયો ત્યારે એ નવી પરિસ્થિતિ ઉભી થઇ. થોડાક મહિના પહેલાં કીડનીનું દરદ થયા બાદ મારે દરોજ બપોરે બે કલાક ફેફસાંમાં હવા ભરવી પડે છે અને કીડની પર તેથી વધારે પડતું દબાણ આવતાં રસ્તાપર અથવા રેલ માર્ગની મુસાફરી મારાથી થઇ શકે તેમ નહોતી. પરંતુ મારી પત્ની તેથી હારે તેમ નહોતી અને તેથી તેણે વિમાનની મુસાફરી ગોઠવી અને અમે સાત અઠવાડીયાં પોર્ટ એલીઝાબેથમાં શાંતીથી આરામ લઇ શકયા.

એ મુસાફરી રજા કરતાં વિશેષ હતી. ઘણી મુદ્દતથી મારા મનમાં રમી રહેલો એક વિચાર અમલમાં મુકવાની શકયતા ઉભી થઇ. અશકતતાનું પા. ૧૫૦નું મને મળતું વાર્ષીક પેનશન અમારા નિર્વાહ માટે પુરતું નહિ થતું હોવાથી—કારણ અશકતના એક ખચીત મોજ છે, જેને મી. લોએ પોતાના બજેટમાં ભાગ્યેજ ન્યાય કર્યો છે—અમારા નિર્વાહને માટે મોટો આધાર અમારે મારી પત્નીની ફીઝીયોથીરપીની પ્રેકટીસ ઉપર આધાર રાખવો પડે છે. તેની કમાઇમાં હું અખબારોમાં મારાં લખાણો વડે થોડો ઉમેરો કરી શકયો છું. પરંતુ આફ્રિકાને લગતી બાબતો પર મારાં જેવા લખાણો બહુ નફાકારક હોતાં નથી. તેવી જાતના પત્રકારિત્વને માટે બ્રીટન અને અમેરીકામાં એટલી હરીફાઇભરી બજાર છે કે મારા જેવા આજારી માણસથી તેમાં સફળતા મેળવવી મુશ્કેલ થઇ પડે. કારણ સ્થાનપરનો માણસ જે નજરે જોએલી વસ્તુ આપી શકે તે બીછાના વશ માણસથી નજ આપી શકાય. અને અહિની બજાર સ્પષ્ટ વકતૃત્વને અને પ્રથકકરણને માટે બંધ થવા લાગી છે.

માસિક ખબરપત્ર

મને લાગ્યું કે માત્ર દક્ષિણ આફ્રીકાને જ મર્યાદિત હોય તેવા નહિ પરંતુ આખા આફ્રીકા ખંડનો સમાવેશ થઇ જાય તેવા એક માસિક ખબરપત્ર (ન્યુઝલેટર)ની અહિ ખરી જરૂર છે અને નફાકારક પણ થઇ પડે.

પરંતુ ટ્રાંસવાલની પ્લેટલેન્ડ પોસ્ટલ સર્વીસનો જેને અનુભવ થયો છે તે સમજી શકશે કે આવી જાતના પત્રનું સંચાલન જોહાનિસબર્ગમાં બેઠાં કરવું કેવું અશકય થઇ પડે. તેને માટે સાધારણ ઝડપી અને ભરોસાપાત્ર પોસ્ટલ સંબંધ આવશ્યક છે. અને તે ઘરાકો સાથેનોજ નહિ પરંતુ ઘણા પત્રકારો, જેમની સાથે મેં છેલ્લાં પાંચ વર્ષથી સંબંધ બાંધેલો છે, તેઓની સાથેનો, કે જેથી મને ભરોસાદાર અને સીધા સ્થાનપરથી ખબરો મળી શકે.

તેને માટે પોર્ટ એલીઝાબેથ ઘણુંજ લાયક સ્થળ જણાયું કારણે ત્યાં એર સર્વીસ છે, આબોહવા પણ સારી છે અને મારી પત્નીની પ્રેકટીસ માટેની અનુકુળતાઓ પણ છે.

આથી અમે પોર્ટ એલીઝાબેથ આવવાનું ઠરાવ્યું. ગયું વર્ષ મીત્રો દ્વારા અમારે માટે સગવડવાળું ઘર શોધવામાં અને મારાં ન્યુઝલેટર માટેની પ્રાથમીક ગોઠવણો કરવામાં ગયું.

છેવટે બન્ને વચ્ચે હરીફાઇ ચાલી. એક તરફથી ઘર શોધવાની અને બીજી તરફથી ન્યુઝલેટર બહાર પાડવાની. ખરી રીતે ઘર તો ડીસેમ્બરની આખરીમાં મળી ગયું અને ન્યુઝલેટર જે "આફ્રિકા એકસરે રીપોર્ટ" તરીકે ઓળખાય છે તેનો પહેલો અંક જાન્યુઆરીમાં બહાર પડયો.

પરંતુ અમારાં જેવાં જીવનમાં એક ક્ષણની નોટીસે માલ બાંધી ઉપડી જઇ શકાતું નથી. સ્થાયી ગોઠવણો કરવી પડે છે અને તેથી છેક માર્ચની અધવચમાં અમે નીકળવા તઇયાર થઇ શકયા.

તેની ગોઠવણોનું બધું વીગતવાર વર્ણન કંટાળાભરેલું લાગશે. પરંતુ આયર્ન લંગે ભજવેલો ભાગ ખાસ અગત્યનો ગણાય. નશીબજોગે જોહાનિસબર્ગની હોસ્પીટલમાં એક લંગ છે કે જેનો ભાગ્યેજ કદી પણ ઉપયોગ થાય છે. અમે તે એક અઠવાડીયાં માટે ઉછીનું લઇ શકયા, અને મારૂં પોતાનું લંગ અમારાં માલ સાથે રસ્તા માર્ગે રવાના કરવામાં આવ્યું.

પરંતુ આ લેખના મથાળાંપરથી એવું સમજવામાં આવે કે લંગમાંથી છ કલાક કરતાં વધારે વખત બહાર રહી શકાતું હશેજ નહિ.

ખરી રીતે જે દિવસે અમે નીકળ્યા તે દિવસે સાત કલાક મારે લંગ વિના રહેવું પડેલું.

લંગની સ્થિતિ

લંગની સ્થિતિ ટુંકમાં આ પ્રમાણે છે. મારા પોતાના સંબંધમાં ૯૬ કલાકના પોલીયોના હુમલાના પરિણામે મારી આંખની પાંપણથી લઇને આખાં શરીરનો નીચેનો ભાગ અપંગ બની ગયો હતો. થોડાં અઠવાડીયાંમાં મોઢાં અને ગરદનના સ્નાયુઓમાં જીવ આવવા લાગ્યો અને તે લગભગ સાવ સારા થઇ ગયા છે. થોડા વખત બાદ હાથ થોડા થોડા હલતા થયા અને તે થોડા ઘણા સારા થયા છે. ખભાથી નીચેનો આખો ભાગ જુઠો થઇ ગયો છે.

પોલીઓના ભવિષ્યના દરદીઓ માટે મારી કથની ખરી રીતે ભયને બદલે વધારે આશા આપનારી છે. ૧૯૪૫માં એવું ધારવામાં નહોતું આવ્યું કે આવા સંજોગોમાં શરૂઆતથીજ પુરેપુરો આરામ લેવો જોઇએ અને જરાયે પરિશ્રમ જોખમભરેલો ગણાય.

મારૂં તાવનું ટેમ્પરેચર ઉંચું રહેતું હતું તે, હીંદમાં સામાન્ય ગણાતા તાવના જેવું ગણી કાઢવામાં આવ્યું હતું. પહેલાં મારા પગ ઢીલા પડવા લાગ્યા હતા. તેને માટે દાકતરોએ નબળાઇનું કારણ આપ્યું. મારી પત્નીએ મને બાથ આપવાની હિંમત કરી. પાછળથી જ્યારે શ્વાસ લેતાં મુશીબત પડવા લાગી ત્યારે દાકતરો આયર્ન લંગના ઉપયોગને સાવ અનિવાર્ય ન હોય ત્યાં સુધી ઉત્તેજન આપતા નહોતા—એવી ભૂલભરેલી માન્યતાથી કે બહુ વહેલાં દરદીને તેમાં મુકવાથી તેને તેની ટેવ પડી જાય અને તેના વગર ચલાવી નહિ શકે. પછી જ્યારે અનિવાર્ય થઇ પડયું ત્યારે લાહોરમાંના બન્ને આયર્ન લંગો ખામી ભરેલાં માલુમ પડયાં અને ૪૦૦ માઇલ દુરથી બીજું લંગ આવે ત્યાં સુધી એક અતિશય ગરમ રાતે આખી રાત કૃત્રીમ ઉપચારો વડે મને જીવતો રાખવામાં આવ્યો.

મારાં મૃત્યુની ઘડીઓ ગણાઇ રહી હતી તેટલામાં તે આવી લાગ્યું. એ રાતના અનુભવનું સ્મરણ આજે પણ વર્ણવી નહિ શકાય તેવું છે. કાયમની અપંગતા રહી જવાનું કારણ ઘણે અંશે આ ઢીલ અને બીજા લઇ શકાનારા ઉપચારો લેવાયા નહિ તેજ છે એમાં કંઇ શક નથી.

ત્યાર બાદ કેટલાંક અઠવાડીયાં સુધી હું વગર મદદે શ્વાસ લઇ શકતો નહોતો. ચોમાસાના દિવસોમાં ફેફસાંને ચલાવનાર ઇલેકટ્રીક કરન્ટ ખોટો થઇ જતો ત્યારે જો મારી સારવાર કરનારાઓ તાબડતોબ કૃત્રીમ ઇલાજો લેતા નહિ થઇ ગયા હોત તો થોડીક ક્ષણમાં હું મરણને શરણ થયો હોત.

થોડાં અઠવાડીયાં વીત્યાં બાદ મેં જોયું કે મારી ગરદનના સ્નાયુની ગતીથી હું એક બે વાર એમને એમ લઇ શકતો હતો. તે ઘડીથી થોડી સેકન્ડો, અને પછી થોડી મીનીટો અને પછી થોડા કલાકોની એકસરસાઇઝથી આજની શકતી હું ફરી મેળવી શકયો. પરંતુ માણસ જે વગર શ્રમે શ્વાસ લઇ શકે છે તે સ્થિતિએ તો હું પહોંચી નથીજ શકયો.

એટલે એકેએક શ્વાસ હું લઉં છું તે મહેનતથીજ. આથી લંગ વિના હું સુઇ શકતો નથી. લંગ મારો શ્વાસ લેવાનું કામ કરે છે. વળી આ ગરદનના સ્નાયુઓ જે કામને માટે તે નથી તે કામ તેની પાસેથી લેવાથી જો કે મજબુત બનેલા છે છતાં તે માંડ ચાલી શકે છે. થાક જલદી લાગી જાય છે. વધારે પડતું બોલી શકાતું નથી. અને તેનો ઇલાજ એક જ છે અને તે લંગને આરામ આપવાનો.

સવારના ૭ થી ૧૦-૩૦ સુધી અને સાંજના ૪ થી ૭ સુધી હું લંગની બહાર રહું છું. તેના કરતાં વધારે વખત વાત કરવાની શકતી હોય છે પરંતુ એ શક્તિ જો ખરચી નાખું તો બીજા એક બે દિવસ તેની કીંમત આપવી પડે.

એકજ કોટડીમાં લગભગ આખો દિવસ ગાળવો પડતો હોય તેને આ રવીવારની મુસાફરી અને તે સાથે અનેક મીત્રોને જોહાનિસબર્ગમાં તેમજ જોહાનીસબર્ગમાં મળવાનું ભારે થઇ પડે. એટલે જોહાનિસબર્ગના એરપોર્ટ સુધી મારા સસરાની સ્ટેશનવેગનનો એમ્બ્યુલન્સ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને પછી પોર્ટ એલીઝાબેથથી અમાર ઘર સુધી જલદી પહોંચવાને તેનો ફરી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. એ દિવસનો અનુભવ તો આનંદ આપનારો અને સ્મરણીય હતો પરંતુ થાક ઘણોજ લાગ્યો અને બીજા કેટલાક દિવસો સુધી તેની કીંમત આપવી પડી.

નવ વર્ષપર ઓકસફર્ડ હોસ્પીટલમાંથી હું છુટો થયો ત્યારે દાકતરોએ મને કહ્યું હતું કે હું થોડા મહિના

જીવીશ, પરંતુ એ આગાહી ખોટી પડી હોય તો તે મને માયાળુ દાક્તરોની મળેલી મદદને અને ખાસ કરીને તો મારી અતિ ધૈર્યવાન પત્નીની કુશળતા ભરેલી સારવાર અને હંમેશાં ખુશનુમાં અને શાંતપણે અમારી સેવા કરી રહેલા અમારા આફ્રિકન નોકરોને આભારી છે. એ ઉપરાંત આ દેશ, જેનો હું હવે નાગરીક બન્યો છું, તેની સારી આબોહવાને આભારી છે અને કેટલેક દરજ્જે આ દેશના માનવ સંબંધો, જેને આપણે જાતીય સંબંધો-રેસ રીલેશન્સ કહીએ છીએ, તેમાં કંઇક વિશેષ શુદ્ધિ આણવાની અને સ્વાર્થતાની માત્રા કંઇક ઓછી કરવાની મારી ઉંડી ધમશને આભારી છે.

આફ્રીકા એકસરે રીપોર્ટ જો એ દિશાએ કંઇક ફાળો આપશે, અને અત્યાર સુધીમાં મળેલા પ્રત્યુત્તરપરથી તે એક અગત્યની જરૂર પુરી પાડી રહેલો જણાય છે, તો મારી પત્નીને તેમજ મને લાગશે કે આપણો અંતિમ શત્રુ મોતને થોડોક વધારે વખત છેતરવો સાર્થક છે. આયર્ન લંગમાંથી રોજની મુક્તિનો વખત ઉપયોગી કાર્યમાં રોકવાનો પ્રયત્ન ચાલુ રહેશે. ૧૯૪૫થી ઉછીના લીધેલા આજ સુધીના વખત પર્યંત હું જીવ્યો છું તે સાવ વ્યર્થ ન ગણાય એટલીજ મારી આશા છે અને મારો વિશ્વાસ છે.

આફ્રીકા એકસરે રીપોર્ટ ખાનગી લવાજમથીજ મેળવી શકાશે. તેને માટે વધુ તપાસ બોક્સ ૫૭૩૬, જોહાનીસબર્ગ કરવી.

આપણા જાતીભેદનો રોગ

(શ્રી પેટ્રીક ડંકનના અંગ્રેજી લેખપરથી)

માનવી એટલો નબળો છે અને સ્વાર્થી લાલચોથી વીંટળાએલો છે કે કુલ સત્તા ભોગવવાને તે લાયક નથી. આ જરી પુરાણી વાત છે. પરંતુ આપણા દેશનું દુઃખ સમજવાની એ એક ચાવી છે.

આપણે એક નાનકડો ગોરો વર્ગ છે કે જે દક્ષિણ આફ્રીકાના બીજા સઘળા વર્ગો પાસેથી રાજકીય સત્તા છીનવી લેવામાં સફળ થયો છે અને હવે એ સઘળા વર્ગોપર તે લગભગ કુલ સત્તા ધરાવી રહ્યો છે. આપણી હાલની સરકાર એ વાતનો ઇન્કાર કરતી નથી. તેનાથી તેને શરમ ઉપજતી નથી. તેને બદલે તેની સઘળી શકતીઓ આ હકીકતને ટકાવી રાખવાની દિશાએ તે વાળી રહી છે. આ હકીકતપરથી અનેક અનિષ્ટો ઉભાં થઇ રહ્યાં છે તેની સંખ્યા એટલી થઇ ગઇ છે કે તે ગણી પણ શકાતા નથી.

આ અનિષ્ટોને માટે મારો ઇલાજ એ છે કે સઘળાઓને સત્તામાં સમાન હિસ્સો અપાવો જોઇએ. સઘળાને મતાધિકાર અપાવો જોઇએ.

દક્ષિણ આફ્રીકાના હીંદીઓ જો મતાધિકાર ધરાવતા હોત તો સરકાર શું પદ્દ પેનીએ રતલ ચાવલ ખરીદી લોકોને શી. ૧-૧ એ વેચી શકત ખરી અને રાજ્યને માટે વાર્ષીક પા. ૬,૦૦,૦૦૦નો નફો કરી શકી હોત ખરી? સરકારે ખુલાસો કર્યો છે કે એ સઘળા નફાની રકમ બ્રેડનો ભાવ ટકાવી રાખવામાં વપરાયો હતો. પરંતુ આ ખુલાસો તદ્દન પ્રમાણીક નથી કારણ (૧) બ્રેડનો ભાવ ટકાવી રાખવાની યોજના ચાવલનો ભાવ વધારે પડતો ચડાવી દેવાની શરતે નહોતી થઇ, અને (૨) વસતીના જુદા જુદા વર્ગોનો રોટી તેમજ ચાવલ મુખ્ય ખોરાક છે. આ તો એકને લુંટી બીજાને લાભ કરવા જેવું થયું. નાટાલ રીજનલ સરવેમાં હીંદીઓમાં કેટલી ગરીબી છે એ સરકારે યાદ રાખવું જોઇએ અને તેણે એ પણ યાદ રાખવું જોઇએ કે ૧૯૫૧માં ડરબનમાં હીંદીઓમાં બાળ મરણનું પ્રમાણ ગોરાના કરતાં ૭ ગણું વધારે હતું અને ૧૯૫૧માં યુનીયનના હીંદીઓમાં ક્ષય રોગનું પ્રમાણ ગોરાના કરતાં પાંચ ગણું વધારે હતું. સરવે જણાવે છે કે, "આ આંકડાપરથી એટલુંજ સિદ્ધ થાય છે કે હીંદીઓનું નિર્વાહનું ધોરણ ઘણું જ ઉતરતું છે." ચાવલની આયાતમાંથી નફાખોરી કરવાના સરકારે જાણી કરી કરેલા ઠરાવથી આ લોકોને નુકસાન ભોગવવું પડેલું છે.

આફ્રીકનો જો વોટ ધરાવતા હોત તો કુતરાપરનો કર આજે ઓરેંજ ફ્રી સ્ટેટમાં છે એટલો ઉંચો હોત ખરો? તમે જો પાર્લામેન્ટરી વોટર (એટલે કે ગોરા) હો તો તમારે બે કુતરાને માટે વાર્ષીક શી. ૭-૬ ભરવી પડે. પરંતુ જો ગોરા ન હો તો તમારે એક કુતરાને માટે વાર્ષીક શી. ૨૫થી પા. ૫ સુધીની રકમ ભરવી પડે. આફ્રીકનોને મોટી સંખ્યામાં કુતરા રાખવાનું ઉત્તેજન નહિ આપવું ઠીક હશે. તેનો ન્યાય હું નથી કરી શકતો. પરંતુ એકને સજા કરવી અને બીજાને એજ ગુના માટે નહિ કરવી એ હડહડતો અન્યાયજ ગણાય.

અલબત્ત કુતરાપરનો કર એ એક નાની વાત છે. છતાં તે એક ઉંડી જડ ઘાલી રહેલા રોગનું ચિન્હ છે. એ રોગની મેં અગાઉ અનેક વાર ચિકિત્સા કરેલી છે. જાતીભેદનો એ સડો (કેન્સર) છે. તેને કાપી નહિ નાખવામાં આવે તો આપણી રાષ્ટ્રિય હસ્તીને તે જોખમરૂપ નીવડશે. સદ્‌ભાગ્યે આ રોગને દક્ષિણ આફ્રીકાના લોકો વધતી જતી સંખ્યામાં પારખવા લાગ્યા હોવાના અનેક ચિન્હો જોવામાં આવી રહ્યાં છે. ટુંક સમયપરજ સાઉથ વેસ્ટ આફ્રીકાના એક નેશનલીસ્ટ એમ. પી., મી. બેસને ભાષણ કર્યું હતું જેમાં તેમણે દક્ષિણ આફ્રીકાવાસીઓને વસ્તુસ્થિતિ સમજવા જણાવ્યું હતું. તેમાંની એક તો એ છે કે કોઇ પણ જાતી કે વર્ગને લાંબી મુદત સુધી રાજકીય ગુલામીમાં રાખી નહિ શકાય, પછી ભલે તેનું કદ ગમે તેટલું નાનું યા મોટું હોય. ગોરાઓ બીજા વર્ગોને દક્ષિણ આફ્રીકામાં ગુલામીમાં રાખે છે તેનો આ કથનમાં સ્વિકાર થયો છે. બીજા ઘણા ગોરાઓ જેઓ, દક્ષિણ આફ્રિકામાં દમન નથી અને આફ્રીકાના બ્રીટીશ, ફ્રેંચ, બેલજીયમના વિસ્તારોમાં બાન્ટુ લોકોપર ખરચ કરવામાં આવે છે તે કરતાં યુનીયનમાં તેઓપર દસગણો ખરચ કરવામાં આવે છે, એવો જે ડોળ કરે છે તેઓની અપ્રમાણીકતાના કરતાં આ કંઇક ભિન્ન છે.

મી. બેસને અંતમાં દક્ષિણ આફ્રીકાના વાજબી ભાગલા પાડવા સુચવ્યું હતું. વાજબી ભાગલાની કલ્પના કરવી શક્ય છે—જો ગોરાઓ છઠ્ઠો ભાગ સ્વિકારવા તઇયાર થાય અને ખાણો, કારખાનાઓ વિગેરેનો પાંચ છઠ્ઠાંશ ભાગ બીજાઓને આપવામાં આવે. પરંતુ હું નથી ધારતો કે આ જાતના ભાગલા કદી પડશે. હું નથી ધારતો કે ગોરાઓ તેવા ભાગલા ખરી રીતે માગે છે, કે બીજાઓ તે પાડવા દેશે. એથી વિરૂદ્ધ હું માનું છું કે આપણે એક બીજાની વધારે ને વધારે નજીક આવતા જઇશું અને એક બીજાને વધારે ચાહતાં શીખીશું અને આપણા દેશમાં એક બીજાની હાજરીને આવકારીશું. જો આમ થશે તો તેનો અર્થ એ થશે કે આ સડો જે આપણા બીન ગોરાઓને રંજાડી રહ્યો છે અને આપણા ગોરાઓનું પતન કરી રહ્યો છે તે દુર થવાની અણી ઉપર છે.

વિનોબાના પ્રવચનો

(પહેલાં પાનાનું અનુસંધાન)

ત્યાંની સમાજ-રચના આપણા જેવી નથી. પાર્લામેન્ટ, પાર્ટી-બજી વગેરે એમને ત્યાંની બસો-ચારસો વર્ષ જુની સંસ્થાઓ આપણે ત્યાં ઉભી કરી. આપણા અનુભવ પ્રમાણે બનાવી હોત તો ઘણા આગળ વધ્યા હોત. કહે છે કે આપણે ત્યાં રાજ-કારભાર ચલાવવા માટે પુરતા શબ્દો નથી. જે દેશમાં યુધિષ્ઠિરથી અશોક અને અકબર સુધીની રાજ્ય-પરંપરા અને સમાજ-શાસ્ત્રની પરંપરા ચાલી આવતી હોય તેની પાસે શબ્દો નથી એમ કહેવું એ કેટલું વિચિત્ર છે! આપણે આપણા દેશની ભાષામાં બંધારણ ઘડયું હોત તો યુરોપવાળાઓને એનું ભાષાંતર કરવું પડયું હોત. પણ આપણે તો ઢાંચો અને ચીંતન ત્યાંનાં લીધાં. એટલે આપણે પછાત રહી ગયા. આપણે આપણા અનુભવને નકામો ઠરાવ્યો.

* * *

રોજ ઉઠીને આપણા દેશમાં કોઇને કોઇ સુધારક આવે છે. કોઇ કહે છે કે બાળ-લગ્ન બંધ કરો, કોઇ આભડછેટનો વિરોધ કરે છે, કોઇ વરવિક્રયને અટકાવવા માંગે છે, તો કોઇ વળી કહે છે કે જમીન વહેંચી દો. દરેક જણ તરેહતરેહની વાત લાવે છે. આપણા લોકો જો એ બધાની બધી વાતો સમજ્યા કર્યા વિના માની લે, તો નક્કી જહન્નમમાં જાય. પણ લોકો કંઇ એવા નથી. એમનામાં અક્કલ છે, અને તેથી જ સમાજ ટકવાનો છે. જો સમાજ મારૂં કહ્યું અંધ બનીને માની જાય તો મારે ભગવાનને જવાબ દેવો પડે. પણ મારી પાસે કંઇ ઇશ્વર જેટલી અક્કલ નથી કે ઇશ્વર જેટલી તાકાત પણ નથી. હું જાણું છું કે લોકો સમજીને આપે છે. તેથી તો હું સલામત છું. હીંદુસ્તાનના લોકોની ખાસિયત જ એ છે કે જ્યાં સુધી વાત ગળે ન ઉતરે ત્યાં સુધી કંઇ કરતા નથી. ઘણા ખરા લોકો અભણ છે છતાં આરતે આરતે કામ કરે છે, કારણ એ બધા અનુભવી છે. આપણો દેશ કાંઇ આજકાલનો નવોસવો દેશ નથી, પણ દસ હજાર વરસ જુનો દેશ છે. કેટલાય જ્ઞાનીઓ અહીં આવ્યા ને ગયા. પણ જો લોકો એમની વાતો તરત માની લે અને ઘેટાંની જેમ પાછળ પાછળ ચાલવા માંડે તો તો થઇ રહ્યું! એમાં કેટલું મોટું જોખમ છે?

'મિલાપ'માંથી.

વેચવાના છે

નવસારી સ્ટેશન રોડ પર, બજારમાં તથા સોસાયટીઓમાં મકાન અગર ખુલ્લા પ્લોટ લેવા માટે અગર નેશનલ સેવીંગ્સ સર્ટીફીકેટ (આવક વેરાથી મુક્ત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:

એમ. જનાર્દન ભટ્ટ.
Authorised Agent For
Government of India
National Saving Certificate.
બાબા સાહેબની હવેલી,
Navsari, Bombay, India.

ભારતનો પત્ર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

મુંબઈ, તા. ૭-૪-૫૫.

જૈનોની પ્રગતી

ગુજરાત-સૌરાષ્ટ્રનાં જૈનો પણ હવે સમય ઓળખીને પ્રગત્તિ કરવા લાગ્યા છે. તાજેતરમાં હરીજનોની એક ટુકડી પાલીતાણાના જૈન દેરાસરોમાં પ્રવેશ કરવા ગઈ હતી પરંતુ તેને અટકાવવામાં આવી હતી. આ પછી સૌરાષ્ટ્રના આગેવાન કોંગ્રેસી નેતાઓએ જૈન આગેવાનો સાથે મંત્રણા કરી હતી. તેને પરિણામે આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીના ટ્રસ્ટીઓએ પોતાના અંકુશ હેઠળના પાલીતાણા ખાતેના તથા ભારતના અન્ય સ્થળોએ આવેલાં દેરાસરો કોમ કે જાતના ભેદભાવ વિના સર્વ કોઈ માટે ખુલ્લા મુકવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. એટલે આ દેરાસરોમાં હવે હરીજનો ઉપરાંત મુસ્લિમો, ખ્રિસ્તીઓ બીજા કોઈપણ દાખલ થઈ શકશે.

આદીવાસીઓ

આદીવાસીઓને ઉશ્કેરીને જમીનો કબજે લેવાના પ્રયાસો કરાવનાર અને તોફાનો જમાવનાર "આદીવાસી ભારતી પુંજા સમાજ" નામની ધાર્મીક સંસ્થાના વડા શ્રી રામદાસ મહારાજની ધરપકડ કરી છે. પશ્ચિમ ખાનદેશના રાજપુર નામના ગામમાંથી રામદાસને અટકાયત ધારા નીચે ગીરફતાર કરીને ધૂળિયા જેલમાં લઈ જવામાં આવ્યા છે. આ પહેલાં તેમના સાગ્રીતો વાલોડમાંના તોફાનોમાં ભાગ ભજવનાર કેસરીસીંગને પણ પકડીને પોલીસે અટકમાં લીધો છે. તેને પણ ધૂળિયા જેલમાં લઈ જવામાં આવેલ છે.

ભુપત-રસીકલાલ

"કોણ ચઢે ભૂપત કે રસિકલાલ?" એ નામના પુસ્તકના લેખક શ્રી યશપાલ પરીખ સામે સૌરાષ્ટ્રના મુખ્ય પ્રધાન શ્રી રસિકલાલ પરીખે માંડેલા બદનક્ષીના દાવામાં યશપાલને ૧૮ માસની કેદ અને રૂ. ૧૫૦૦ના દંડની જે સજા થઈ હતી, તેની સામે યશપાલે હાઈ કોર્ટને કરેલી અપીલ હાઈકોર્ટે કાઢી નાંખી છે અને નીચલી અદાલતે કરેલી સજાને મંજુરી આપી છે. આ ચુકાદી પછી યશપાલ કોર્ટને તાબે થયા હતા અને તેમને સજા ભોગવવા માટે મોકલી આપવામાં આવ્યા હતા.

ગુજરાતીદ્વારા શિક્ષણ

ગુજરાત યુનિવર્સીટીની સેનેટે ૧૯૬૨ સુધીમાં અંગ્રેજી ભાષાના માધ્યમને સંપુર્ણપણે કાઢી નાંખવાનો અને તેટલા સમય સુધીમાં વિદ્યાપીઠના તમામ વર્ગોમાં ગુજરાતી દ્વારા શિક્ષણ આપવાનું શરૂ કરી દેવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. સેનેટે વધુમાં એમ ઠરાવ્યું હતું કે જે વિદ્યાર્થી અગર તો પ્રોફેસરની માતૃભાષા ગુજરાતી કે હીંદી ન હોય તેમને ૧૯૫૯ સુધી એક કે તેથી વધુ વિષયોમાં શિક્ષણના માધ્યમ તરીકે અંગ્રેજી ભાષાનો ઉપયોગ કરવા દેવામાં આવશે. વધુમાં ૧૯૫૮થી એમ. એ. નો વિદ્યાર્થી તેનો મહાનિબંધ (થીસીઝ) ગુજરાતીમાં લખી શકશે.

આવતા જુન માસથી ગુજરાત યુનિવર્સીટી સાથે સંકળાયેલી કોલેજોમાં આર્ટ, સાયન્સ અને કોમર્સના અભ્યાસ ક્રમોમાં પ્રથમ વર્ષમાં અને ૧૯૫૬ના જુનથી આ અભ્યાસક્રમોના બીજા વર્ષમાં (ઈન્ટરમાં) શિક્ષણ અને પરિક્ષાના માધ્યમ તરીકે ગુજરાતી ભાષા દાખલ કરવાનો નિર્ણય તો સેનેટે આ પહેલાંજ લઈ લીધો છે.

વિદ્યાપીઠોમાં ગુજરાતી

સેનેટે ૬૪ વિરૂદ્ધ ૧૭ મતે પસાર કરેલા આ ઠરાવ દ્વારા, ૧૯૫૭થી એન્જીનિયરીંગ, મેડીકલ, લૉ અને અન્ય વિષયોના અભ્યાસ ક્રમોમાં ગુજરાતી ભાષામાં શીખવવાનું શરૂ થશે. જ્યારે આર્ટ, સાયન્સ અને કોમર્સના અભ્યાસમાં ૧૯૫૯ સુધીમાં સંપુર્ણપણે ગુજરાતી ભાષા દાખલ થઈ જશે.

આ પ્રશ્ન ઉપર સેનેટમાં ગરમાગરમ ચર્ચા પછી બહુમતીથી ઉપર પ્રમાણે નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. ઠરાવનો વિરોધ કરનારાઓનું કહેવું એવું હતું કે, હજી આ બધા વિષયોના પુસ્તકો ગુજરાતીમાં મેળવવાનું મુશ્કેલ છે એટલે ધીમે ધીમે માતૃભાષા દ્વારા શિક્ષણ આપવાની નીતિ અપનાવવી જોઈએ.

મુંબઈ સરકારે ચાલુ વર્ષના જુન માસમાં કોલેજો ઉઘડે ત્યારે કોલેજના પ્રથમ વર્ષમાં હીંદી દ્વારા શિક્ષણ આપવાનો નિર્ણય જાહેર કર્યો હતો. પરંતુ ગુજરાત વિદ્યાપીઠની સેનેટે ગુજરાતી માંજ શિક્ષણ આપવાના કરેલા ઠરાવને કાકા સાહેબ કાલેલકર, પૂ. રવિશંકર મહારાજ અને બીજા આગેવાનોનો ટેકો મળતાં સરકાર માટે મુંઝવણ ઉભી થઈ હતી. ગુજરાત યુનીવર્સીટી અને સરકાર વચ્ચેની અથડામણ ટાળવા મુંબઈના કેળવણી પ્રધાન શ્રી દિનકરરાવ દેસાઈએ ચાલુ વર્ષથી કોલેજોમાં હીંદીદ્વારા શિક્ષણ આપવાની શરૂઆત કરવાનું મોકુફ રાખ્યું છે.

ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્રમાં આવતા જુનથી શરૂ થનારી આઠ નવી કોલેજોને ગુજરાત યુનીવર્સીટી સાથે જોડવાનું પણ સેનેટે નક્કી કર્યું હતું. વલ્લભ વિદ્યા નગર ખાતે આવતા વર્ષથી તબિબિ કોલેજ શરૂ થશે, એવા સમાચાર મળે છે.

સર્વોદય સંમેલન

ઓરીસ્સામાં જગન્નાથપુરી પાસે સર્વોદય નગરમાં અખિલ ભારત સર્વોદય સંમેલનની બેઠક ત્રણ દિવસ માટે મળી ગઈ. પ્રમુખસ્થાને ગુજરાતના જાણીતા લોક સેવક શ્રી રવિશંકર મહારાજ હતા. સંમેલનમાં ગુજરાતમાંથી આશરે ૪૦૦ જેટલા પ્રતિનિધિઓ ગયા હતા. રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. રાજેન્દ્ર પ્રસાદ, શ્રી ઢેબરભાઈ, શ્રી જયપ્રકાશ નારાયણ અને ભારતના વિવિધ રાજ્યોના સર્વોદય આગેવાનો હાજર હતા. દેશભરમાં કુલ્લે ૪૦૦૦ પ્રતિનિધિઓ હાજર હતા. સંમેલને ૧૯૫૭ સુધીમાં પાંચ કરોડ એકર જમીન મેળવવાનું ધ્યેય સિદ્ધ કરવા માટે નિશ્ચલતાપુર્વક કાર્ય કરવાનો તથા સંપત્તિદાન માટેની ઝુંબેશને વેગ આપવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.

વિનોબાજીનું પ્રવચન

બેઠકનું ઉદ્દઘાટન કરતાં આચાર્ય વિનોબા ભાવેએ જણાવ્યું કે, ભુદાન ચળવળ મારફતે આવતા બે વર્ષમાં ભારતમાં નવી સામાજીક વ્યવસ્થાની સ્થાપના જરૂરી છે. આપણું ધ્યેય એવો સમાજ સ્થાપવાનું છે જેમાં બળ વાપરનાર સત્તાની જરૂર ન પડે. સામ્યવાદીઓ પણ એમ માને છે કે અંતે રાજ્ય સત્તાનો લોપ થશે. પરંતુ અત્યારે તો તેઓ મજબુત સરમુખત્યારશાહી રાજ્ય રચી રહ્યા છે. કેટલાકને એમ લાગે છે કે, આ તો ખ્વાબી ખ્યાલ છે, જે સાચા જીવનમાં શક્ય નથી. માનવીને કાંઈક રાજ્ય—રાજ્ય સત્તાની જરૂર છે. અહીંસક સમાજમાં રાજ્યસત્તાનું સ્થાન નજીવું છે. રાજ્ય સત્તા સંપુર્ણપણે અદ્રશ્ય ન થઈ જાય તો પણ આવા સમાજમાં સેવાને ધોરણે રચાયેલી સંસ્થાને અત્યંત ઉંચું સ્થાન મળે. હીંદી રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસ જેવી સંસ્થા અહિંસક સમાજની રચના કરી શકે કે કેમ એ વિષે મને શંકા છે.

ચુંટણીઓ પાછળ નકામો વખત

કોંગ્રેસ ચુંટણીને ઘણું પ્રાધાન્ય અપાય છે અને ચુંટણી પાછળ ઘણો ખરો સમય વ્યતીત કરનાર સંસ્થા અહિંસક સમાજ રચના માટે ભાગ્યેજ લાયક સાધન બની શકે. એટલુંજ નહિ પણ તે અહિંસાના વિકાસ માટે ભયરૂપ પણ બની શકે. એટલેજ આઝાદી પછી તરતજ રાષ્ટ્રપિતાએ કોંગ્રેસને લોક સેવા સંઘમાં ફેરવી નાંખવાની સલાહ આપી હતી. ગાંધીજીના ડહાપણ અને દુરઅંદેશીનો આજે આપણને ખ્યાલ આવે છે, આપણે આવી સંસ્થા માટેનો અવકાશ ભારત સેવક સમાજ જેવી સંસ્થા રચીને ભરી દેવાની કોશીશ કરીએ છીએ. નિઃસ્વાર્થ સેવા દ્વારા પ્રજાનો પ્રેમ જીતી શકે તેવી વિશાળ પાયા વાળી સંસ્થા ભારતમાં હોવીજ જોઈએ. કમભાગ્યે દેશમાં અત્યારે આવી કોઈ સંસ્થા નથી. કોંગ્રેસ આ મહાન કાર્ય ઉપાડી લેવામાં નિષ્ફળ જતાં સેવાના ધોરણે સર્વોદય સમાજનો રાષ્ટ્રવ્યાપી ભાતૃભાવ સર્જવા મર્યાદિત શક્તિવાળા નાના માણસો બહાર આવી રહ્યા છે.

જીવન મંત્ર

અહીંસા મહાત્મા ગાંધીનો જીવન મંત્ર હતો. તેઓ જે કાંઈ કરતા તેને અહિંસાની કસોટીએ ચકાસી જોતા. તેમના ઘણા શિષ્યો આજે સત્તા પર છે. આ શિષ્યો ઘણી વખત અહીંસાની વ્યાખ્યા કરવાનો પ્રયાસ કરે છે. તેમના મતે અહીંસા નકારાત્મક પગલું છે. સામાને ઓછામાં ઓછી અગવડ આપવી કે ખરાબ લગાડવું એજ તેમને મન અહીંસા છે. આ પ્રકારની અહીંસા ભયજનક છે.

સો મિનિટ સુધી ભાષણ કરીને વિનોબાજીએ દેશ સમક્ષ પડેલી વિવિધ સમસ્યાઓની છણાવટ કરી હતી અને સર્વોદય કાર્યકરોની સરકાર તથા કોંગ્રેસ પ્રત્યેની વલણ સમજાવી હતી.

કોંગ્રેસ પ્રમુખ

કોંગ્રેસ પ્રમુખ શ્રી ઢેબરભાઈએ સંમેલનમાં ભાષણ કરતાં જણાવ્યું હતું કે, જ્યાં સુધી પંડીત નેહરૂ, વિનોબાજી અને જય પ્રકાશજી દેશની પ્રજા અને રચનાત્મક કાર્યકરોને દોરવણી આપે, ત્યાં સુધી દેશના હિતને હાની પહોંચવાનો જરા પણ ભય નથી. ભારતીય પ્રજાનો આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિબિન્દુ પ્રજાને પ્રતિકુળ સંજોગોમાંથી બચાવી લઈને સાચા માર્ગે લઈ ગયું છે. તેમણે ભૂદાન પ્રવૃત્તિને એક મહાન રાષ્ટ્રીય પ્રયાસ તરીકે વધાવી લઈને એવી આશા વ્યક્ત કરી હતી કે તેને બધાનો ટેકો મળી રહેશે.

શ્રી જયપ્રકાશ

શ્રી જયપ્રકાશે જણાવ્યું હતું કે, સ્વાતંત્ર્ય અને સમાનતાના ધોરણવાળા સમાજની રચના માત્ર સર્વોદય દ્વારાજ થઈ શકે એમ છે એની મને ખાતરી થઈ છે. મહાત્મા ગાંધીએ સામાજીક ફેરફાર માટે એક અત્યંત શક્તિશાળી શસ્ત્ર આપ્યું હતું અને તે સત્યાગ્રહનો મંત્ર હતો. સત્યાગ્રહનો અર્થ પ્રજામાં મુલ્ય-પરિવર્તન લાવવાનો અને તેમને સત્યવાદી અને નીડર બનાવવાનો છે. કાયદા કર્યેથી કાંઈ સામાજીક પલટો આવે એમ હું માનતો નથી. એથી પલટો કદાચ આવે તો પણ માત્ર સ્વરૂપજ સુધરે. કાયદાથી મુલ્ય પરિવર્તન ન થાય અને મહાત્મા ગાંધીએ બતાવી આપ્યું છે તેમ મુલ્ય પરિવર્તન એજ સાચી ક્રાંતિ છે.

પાંચ જુથો

પ્રારંભિક પ્રવચનો પછી સંમેલન

પાંચ જુદા જુદા જુથોમાં વહેંચાઇ ગયું હતું. "સંપત્તિદાન" અંગેના જુથે દેશમાં ભુદાન પ્રવૃત્તિને સફળ બનાવવાના પ્રથમ પગલાં તરીકે સંપત્તિ દાન માટેની ઝુંબેશને વેગવાન બનાવવાનો આગ્રહ કર્યો હતો. આ માટે સંપત્તિની માલિકી વિષેના ખ્યાલો બદલવા જોઇએ. સંપત્તિદાનમાં સંપત્તિ ફાળા તરીકે ભેગી કરવી જોઇએ નહિ પણ તે દાતા પાસેજ અનામત તરીકે રહેવા દેવી. સંપત્તિનું દાન કરનારે તેના કરેલા ઉપયોગના હિસાબો સમય સમય પર વિનોબાજીને મોકલી આપવા. દાન કરનારે આ નાણા ભુદાનમાં જમીન મેળવનાર જમીન વિહોણા માણસોને સાધનો લઇ દેવા પાછળ, ભુદાન પ્રવૃત્તિમાં રોકાયેલા કાર્યકરોને મહેનતાણું આપવા તથા જાહેર ઉપયોગી હેતુ સર વાપરવા જોઇએ.

ભુદાનની જમીન મેળવનારા જમીન વિહોણા ખેડુતોના પુનર્વસવાટનો પ્રશ્ન હાથ ધરનાર જુથે જણાવ્યું હતું કે, ભુદાન પ્રવૃત્તિ સાથે પાયાની કેળવણીને સાંકળવી જોઇએ અને ગામડાઓમાં પાયાની કેળવણીના કેન્દ્રો ખોલવાં જોઇએ, જેથી ગાંધીજીએ ધાર્યા મુજબ ગામડાઓ સ્વાશ્રયી થઇ શકે.

હાથ-કંતાઇ અંગેના જુથે જણાવ્યું હતું કે, હાથ-કંતાઇના ક્ષેત્રમાં ગાંધીજીની કામગીરીને અંજલી આપવા તા. ૧૨મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૫૬ સુધીમાં ૧૦, ૧૦,૩૦૦ આંટી સુતર દાનમાં મેળવવું જોઇએ. આ સુતરના વેચાણમાંથી જે રકમ આવે તેનો આમ સમુદાયમાં હાથ-કંતાઇને લોકપ્રીય બનાવવા માટે ઉપયોગ કરવો જોઇએ.

અધિવેશનના છેલ્લા દિવસે પ્રવચન કરતાં વિનોબાજીએ જણાવ્યું હતું કે, ૧૯૫૭ સુધીમાં વિશ્વભરમાં સર્વોદય સમાજની સ્થાપના થશે એવી મને શ્રદ્ધા છે. આ કાંઇ મિથ્યા આશા નથી. હું તો વાસ્તવવાદી છું અને માનું છું કે માનવ પ્રગતિનું ચક્ર કદાપી પાછું ફરવું નથી. આજે માનવજાત સમક્ષ બેજ માર્ગો રહેલા છે. રચના કે વિનાશ. હિંસાનો સ્વીકાર કરીને માનવી સર્વસ્વનો નાશ કરશે. પરંતુ જો તે માનવજાતની આમ ભલાઇમાં વિશ્વાસ રાખશે તો પ્રગતિ કરશે, કારણ કે વિશ્વનો સર્વનાશ કરવાનું ધ્યેય તેના સર્જકનું ન હોઇ શકે. બીજો માર્ગ છે સર્વોદય સમાજની રચના કરવાનો. આવો સમાજ રચવાના ઉમદા ધ્યેયની સિદ્ધિ માટે સર્વ શક્તિ સાથે વિશ્વભરના સ્ત્રી-પુરૂષોએ કાર્ય કરવું જોઇએ.

અરવીંદ આશ્રમના માતાજીનો સંદેશો

(ભાણાભાઇ પટેલ લીવીંગ્સ્ટન)

શ્રી માતાજીનો વાર્તાલાપ

"હું જોઉં છું કે આવતું વર્ષ એક મુશ્કેલી ભર્યું વર્ષ નીવડશે. આન્તરિક રીતના સંઘર્ષો ખુબ-જ રહેશે તેમ જ બાહ્ય સંઘર્ષો પણ ઘણા રહેશે. એટલે આવા સંજોગોમાં તમારે કેવું વલણ લેવું જોઇએ એ વિષે હું તમને કહીશ. આ મુશ્કેલીઓ કદાચ બાર મહિના કરતાં પણ વધુ વખત ચાલશે, ચૌદ માસ સુધી પણ લંબાઇ શકે. પણ હું તમને જે વલણ લેવાનું કહું તે તમે કદી પણ ગુમાવશો નહિ એવી તમારી પાસેથી હું આશા રાખું છું.

ખરી વાત તો એ છે કે પરિસ્થિતિ જેમ જેમ વધુ મુશ્કેલ થતી જાય, તેમ તેમ તમારે, હું તો એમ કહીશ કે, વધુ ને વધુ શાંત રહેવું જોઇએ, તમારી શ્રદ્ધાને તમારે વધુ ને વધુ અવિચળ બનાવવી જોઇએ. આ વસ્તુ સૌથી વધુ અગત્યની છે.

જ્યારે કોઇ મુશ્કેલીઓ આવે છે, ત્યારે માણસો સામાન્ય રીતે ગભરાઇ જાય છે, ઉશ્કેરાઇ જાય છે, અસ્વસ્થ બની જાય છે. અને એ રીતે મુશ્કેલીઓને સોગણી વધુ મુશ્કેલ કરી મુકે છે. એટલે મારી તમને ચેતવણી છે કે તમારે આ પ્રમાણે કદી ન થવા દેવું, તમારે આથી તદ્દન ઉલટુંજ કરવું. તમને મેં નવા વરસનો સંદેશ આપ્યો છે. તેનું તમે વારંવાર રટણ કરતા રહેજો. જ્યારે જ્યારે કોઇ ચિંતાનું કારણ ઉભું થાય ત્યારે, હું તમને આજે જે કહું છું તે વાતને યાદ કરજો, એટલુંજ નહિ. આખા યે વરસ દરમિયાન એને યાદ કરતા રહેજો. આ સંદેશાનો તમે સાંજ સવારે પાઠ કરતા રહેશો તો તમને તેથી ઘણો લાભ થશે."

શ્રી માતાજીનો નવા વર્ષનો સંદેશો

માનવનો કોઇ પણ સંકલ્પ આખર જતાં પ્રભુના સંકલ્પની સામે ટકી શકતો નથી. તો આપણે આપણી જાતને જ્ઞાનપુર્વક અને સંપૂર્ણ રીતે પ્રભુના પક્ષમાં મુકી દઇએ અને છેવટે વિજય ચોક્કસજ છે".

પ્રશ્ન: આ ચૌદ માસમાં જો આપણને સફળતા મળે તો પછી દરેક વસ્તુ સરળ બની જશે કે અત્યારે છે તેવીજ સ્થિતિ ચાલુ રહેશે? તે પછી મુશ્કેલીઓને જીતવાનું સહેલું નહિ થઇ જાય?

ઉત્તર: એનો આધાર તમારા પોતાના ઉપર રહે છે. આ ચૌદ માસમાં તમે જો ખુબ પ્રગતિ કરી હશે તો પછી પરિસ્થિતિ ઘણી સરળ થઇ જશે. પણ તમે જો તમારો વખત એમને એમ જ પસાર કરી દેશો, કાંઇ પણ પ્રગતિ કર્યા વિના, તો પછી તમે અત્યારે જે સ્થિતિમાં છો તેવા ને તેવા જ રહેશો, કશી પણ પ્રગતિ વિનાના.

અત્યારે તો તમને દરેકને પ્રગતિ કરવાની આ એક ખાસ તક આપવામાં આવે છે. એ તકનો તમે લાભ નહિ લેશો તો તમને જ નુકસાન રહેશે. તમે છો ત્યાંના ત્યાં જ રહેશો. પછી તમે જગતનો એક સચેતન અંશ બનવાને બદલે ઘુચના એક ટુકડા માફક પાણી પર તર્યા કરશો, સંજોગો આવીને તમને ગમે તે દિશામાં ધકેલ્યા કરશે. દરેક પરિસ્થિતિમાં તમારે ખેંચાયે જવાનું, તણાયા કરવાનું જ રહેશે. ઘટનાઓ ઉપર તમે કોઇ રીતનો કાબુ નહિ મેળવી શકો. તમારે જો ઘટનાની ઉપર કાબુ મેળવવો હશે તો તે માટે પ્રથમ તો તમારે એક સંપુર્ણ સચેતન વ્યક્તિ બનવું જોઇએ. તમારી જાતના સ્વામી બનવું પડશે. અને મને લાગે છે કે આ સાક્ષાત્કારથી તમે હજી ઠીક ઠીક દુર છો.

અને એટલા માટેજ તમારે હવે આ વખતે ખુબજ પુરૂષાર્થ કરવાનો છે, કે જેથી તમે પોતે વધુ સચેતન બની શકો, તમારી જાતના વધુ કંઇક સ્વામી બની શકો. તમે એવાં મીઠાં સ્વપ્નો ન સેવશો કે જગતમાં એક સાચદુંજ આનંદનું સ્વર્ગ ઉતરી આવશે, અને જાણે કોઇ જાદુની માફક તમારી બધી ખામીઓ અદ્રશ્ય થઇ જશે. જગતમાં વસ્તુઓ એ રીતે બનતી નથી.

તમારી ખામીઓને મારી હઠાવવા માટે તમે પુરતો પ્રયત્ન કરશો તો જ એ જશે. બીજી કોઇ રીતે નહિ.

આ વસ્તુ તમે જો નહિ કરી શકો તો પછી મુશ્કેલી વિનાનાં સરળ વર્ષોમાં પણ તમારી આ ખામીઓ તો ટકીજ રહેશે, અને તમે જેવા છો તેવાજ, કશું પણ પરિવર્તન પામ્યા વિના જગતમાં જીવ્યા કરશો.

રોડેસીયાના ખબરો

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

શ્રી અરવિંદ આશ્રમની ફીલ્મ

લિવિંગસ્ટનથી શ્રી અરવિંદ પુસ્તકાલયના મંત્રી શ્રી ભાણાભાઇ પટેલ લખી જણાવે છે કે તા. ૨-૪-૫૫ને શનિવારે રાત્રે ૮॥ વાગે વિક્ટોરીયા હોલમાં શ્રી અરવિંદ આશ્રમની પ્રવૃત્તિઓની ફીલ્મ બતાવવામાં આવી હતી. અને અહીંની કોરોનેશન સ્કુલમાં પણ બાળકોને બતાવવાની વ્યવસ્થા સ્કુલના પ્રિન્સિપાલ શ્રી મગનભાઇએ કરી આપી તે બદલ આભાર માને છે.

લુએન્શીયાના શ્રી ગુલાબભાઇ નાયક, (મેસર્સ ગુલાબભાઇ એન્ડ કું.ના ભાગીદાર) જેમણે એ પોતાની ફીલ્મ મોકલાવી હતી તે બદલ શ્રી અરવિંદ પુસ્તકાલય વતી આ પત્રદ્વારા આભાર માને છે.

મી. સાકેનું લિવિંગસ્ટનમાં આગમન

નૈરોબીના હાઇ કમીશનરના પ્રથમ મંત્રી મી. સાકેનું લિવિંગસ્ટન એરપોર્ટ પર હીંદી ભાઇઓએ તા. ૧૧-૪-૫૫ને સોમવારે સ્વાગત કર્યું હતું. એમનો ઉતારો શ્રી ભીમસીંહભાઇ દેવાલીઆના નિવાસ સ્થાને હતો. સવારે મી. સાકે વિક્ટોરીયા ફોલ્સ જોવા ગયા હતા, બપોરે શ્રી ભીમસીંહભાઇને ત્યાં જમણ હતુ જેમાં ઘણા ભાઇઓને આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું. એમને માટે થીયેટરમાં ભાષણ આપવાની વ્યવસ્થા કરી હતી, પણ ભાષણ કરવાની ના પાડતાં કાર્યક્રમ રદ કર્યો હતો. બીજે દિવસે એઓશ્રી ઇન્ડિઅન શોપ એસીસ્ટન્ટ્સ યુનીયનના હોદ્દેદારોને મળ્યા હતા, રાત્રે શ્રી ઓઝાને ત્યાં બધા માલીકોનું મી. સાકેના માનમાં જમણ હતું ત્યાં પણ નોકરીયાત વર્ગ અંગે ઠીક ઠીક ચર્ચા થઇ હતી. આફ્રિકન નેતાઓને પણ મળ્યા હતા. તા. ૧૩-૪-૫૫ના મી. સાકે લિવિંગસ્ટનથી વિમાન દ્વારા રવાના થઇ ગયા હતા.

સોલ્સબરી

ઇસ્ટરની રજામાં નોર્ધર્ન રોડેસીયાની ક્રિકેટ ટીમ અને સાઉથ રોડેસીયાની ક્રિકેટ ટીમ વચ્ચે મેચ રમાઇ હતી જેમાં નોર્ધર્નની ટીમ બે રન અને ૧ વિકેટથી જીતી ગઇ હતી.

લગ્ન

કિંગ-સટાઉન (કેપ) ના જાણીતા વતની શ્રી રામજીભાઇ બી. હેરીના સુપુત્ર રતિલાલનાં શુભ લગ્ન પોર્ટ એલીઝાબેથના સ્વ. રતનજી રઘનાથની પુત્રી નિર્મળબેન સાથે તા. ૩-૪-૫૫ની સાંજે પંડિત નરદેવ વેદાલંકારના હસ્તે ત્યાંના "ઇન્સ્ટીટયુટ" હોલમાં વૈદિક વિધિથી થયાં હતાં. લગ્ન બાદના મેળાવડામાં નવદંપતિને વ્યક્તિગત અને સંસ્થાઓ તરફથી આશીષ અને અભિનંદન અપાયા પછી શ્રી રામજીભાઇએ આ મંગળ પ્રસંગે ભાઇઓ તથા મીત્રમંડળ તરફથી મળેલા સહકાર માટે આભાર માની સ્થાનિક અને સ્વદેશની જુદી જુદી સંસ્થાઓને ભેટની રકમો આપી હતી.

PHONE 33-2651

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

83 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

હોલસેલ મરચન્ટસ એન્ડ ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન રગ્સ. બ્લાન્કેટસ—બધી બાબતો માટે જાત જાતનો માલ. તેમજ કેપડીશીન' જ્યોરજેટ સાડીઓ વીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

૮૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન : ૩૩–૨૬૫૧

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

મુસાફરી. વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘરે બેઠા અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા, યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

લગન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ટ, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઈફ ઓફ કનેડા

ઉપરોક્ત કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝનના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર છીએ તેમજ અત્રેની ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબે ત્વરીત ગતીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN
P.O. Box 4624. Phone 32390

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું ટકાઉ આદુ ૧૦ પેની રતલ, મોટી કળીનું લસણ શી. ૧–૬ રતલ, અથાણા માટે કાચી કેરી શી. ૫–૦ ૧૦૦, પાપડ શી. ૮–૦ ૧૦૦. પોસ્ટેજ જુદું.

કપુરી અને સેવલી પાન શી. ૫ રતલ; પોસ્ટેજ જુદું. ગોળ બાસ્કીટ શી. ૧૦–૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બાસ્કીટ શી. ૧૧ ડઝન.

હમો ચોખા, દાળ વિગેરે દરેક જાતની ગ્રોસરી અને મસાલો રાખીએ છીએ.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

જોઈએ છે

હાડકાં

તમારાં સ્ટેશન કે સાઈડીંગે
પહોંચતાં કરવા માટે
અમે ટનના
પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ કીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું
વધુ વિગતો માટે લખો:

THE

BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA NATAL.

K. M. Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

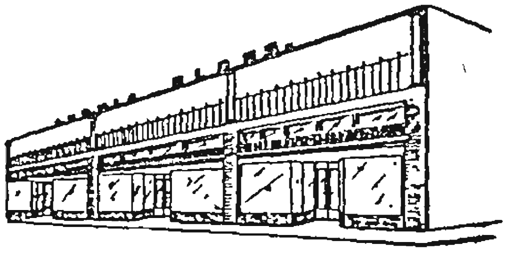

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરેટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલ્રુ કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીટી બક્કલ ઍરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

Phone 22905 Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઇની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

Telephone: 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાયટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઇઓ પુરી પાડીએ છીએ.

Printed and Published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.